



HET THEOLOGIES Onder de inrichtingen van de Ned.
SEMINARIUM TE Ger. Kerk in Zuid-Afrika bekleedt
STELLENBOSCH. de Theologische Kweekschool te

Stellenbosch een ereplaats. Zij werd in 1858 gesticht met het doel om in de behoefte van predikanten te voorzien. Vóór die tijd moest de Kerk zich met leraren uit den vreemde behelpen en waren haar jonge mannen, die begerig waren om tot de evangeliebediening opgeleid te worden, genoodzaakt zich tot dat einde naar het verre Europa te begeven.

Reeds in de eerste Synode van onze Kerk, in 1824 gehouden, was er sprake van zulk een inrichting, en in de tweede Synode, die van 1826, werd een beredeneerd en veelomvattend ontwerp dienaangaande voorgelegd. Het getal der professoren—zo heette het—moest „niet meer zijn dan vier en niet minder dan drie.” De vakken hun te worden toevertrouwd hadden betrekking niet slechts op de theologiese, maar bovenal op de letterkundige en zuiver wetenschappelijke vorming van de aanstaande evangeliedienaren. Talloze bezwaren echter drukten dit voorstel, en jaren moesten verlopen, voordat het in zeer gewijzigde vorm verwezenlijkt kon worden. Slechts na veel strijd kwam het Seminarium tot stand.

Klein was het begin. Met twee professoren, Ds. John Murray, toen predikant van Burgersdorp, en Ds. Nicolaas Jacobus Hofmeyr, toen predikant van Calvinia, en vier studenten moest men beginnen. Ds. Beets en van den Ham werden uit Nederland beroepen, doch lieten zich de keuze niet welgevallen. Ook Ds. van der Lingen, predikant aan de Paarl, had geen gehoor aan zodanig beroep willen geven.

De plechtige opening met vier studenten, t.w. de heren E. Z. J. de Beer, C. S. Morgan, W. Robertson en W. P. Rousseau, vond op de 1ste November 1859 te Stellenbosch plaats. Groot was de feestvreugde. Meer dan 1,300 mensen waren in de kerk aanwezig om de feestrede aan te horen. Een schare van 800 verdrong zich buiten de kerk. Het oude Drostdijgebouw was met bloemkransen versierd, en „bogen van groen loofwerk,” zo schrijft een geestdriftvolle ooggetuige, „waren hier en daar opgericht,” terwijl „het plein voor de Kweekschool in een lustwarande” was herschapen. Toen de deur van het Seminarie in de naam van de Drieënige God werd geopend, stond de talrijke schare met ontbloot hoofd. Toen men binnen trad werd het loflied aangeheven door een zangkoor, ondersteund door het muziekkorps: „Alles wat adem heeft love den Heer.” In de avond werd het dorp verlicht. Boven de deur van het Seminarie flikkerde de spreuk: „Soli Deo Gloria”! (Gode alleen de eer). Een ooggetuige schrijft: „Groot was die dag der opening. Onze Heer beschikte de hemel zo blauw, de zonneschijn zo helder, kleur en voorkomen van de natuur zo aanminnig, dat de dag als gemaakt scheen voor de gelegenheid, en de stellenboschse eiken zagen er noch vroeger noch ook later weer zo uit, alsof zij stil meezongen met de lofliederen, die daar ten hemel stegen. Godsdienst in de Kerk om 10 uur. Feestrede door Prof. Hofmeyr naar aanleiding van 1 Cor. 3: 9: „Wij zijn Gods medearbeiders, Gods akkerwerk, Gods gebouw zijt gij.” Gezang begeleid door blaasinstrumenten maakte indruk die tot tranen toe bewoog, inzonderheid aan het slot met Gezang 96. Daarna optocht door verschillende straten: Moderatuur, professoren, studenten (de oudste droeg het

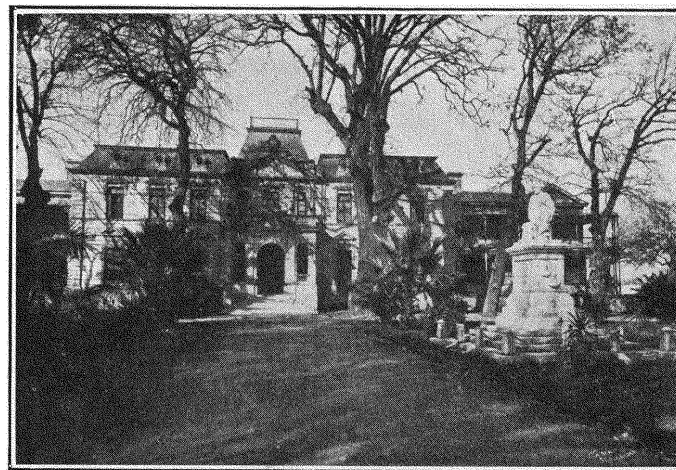




vaandel), kuratoren, predikanten, zendelingen, kerkeraadsleden, gemeenteleden; een schare van kleine meisjes, in het wit gekleed, bloemen strooiende waar de stoet zich bewoog; terwijl de feestmuziek bleef roepen en juichen en onophoudelijk betuigen, dat de Heer der heirscharen met ons is. Aankomst bij het gebouw, aan welks gevel tans voor het eerst gelezen werd: „Sol justitiae illustra nos” (Zon der gerechtigheid bestraal ons). Opening door de Moderator van de Synode, de voorzaal en de zalen links en rechts stampvol, toespraak in de zaal ter rechter zijde eerst door Dr. P. Faure, een gepast woord tot de gemeente en de kerkeraad van Stellenbosch, professoren, studenten en andere predikanten. Gevolgd door Prof. Murray, een theologiese rede, keurige voorsmaak van wat er voor altoos later zou worden gedoseerd. Toen nog een laatste muziekstuk, een laatste zegenbede en—de levensboom van de predikanten-opleiding in Zuid-Afrika stond geplant. En de rivier van zuiver water, klaar als kristal, vloeiende uit de troon van God en het Lam, zou hem besproeien. En hij zou van jaar tot jaar zijn vruchten dragen. En zijn bladeren zouden zijn tot genezing der heidenen.”

Bijna twintig jaren lang bleven de twee professoren het werk alleen verrichten, totdat in 1877 Ds. Johannes Izak Marais, predikant te Hanover, als derde professor bij het onderwijzend personeel werd gevoegd. Na het overlijden van Prof. Murray in 1882 werd Ds. Pieter Jacobus Gerhardus de Vos van Riversdal tot zijn opvolger beroepen. In Julie 1899 werd Ds. C. F. J. Muller tot vierde professor benoemd. Aan het einde van 1907 trad Prof. Hofmeyr na 48-jarige arbeid af. Ds. A. Moorrees (Paarl) volgde hem op. Toen in 1915 Prof. Muller overleed, volgde Ds. J. du Plessis, B.D., deze op. Drs. B. B. Keet, M.A., en E. E. van Rooyen kwamen respectievelijk in de plaats van Prof. Marais, die in 1919 overleed, en Prof. de Vos, die in datzelfde jaar wegens hoge ouderdom ontslag nam.

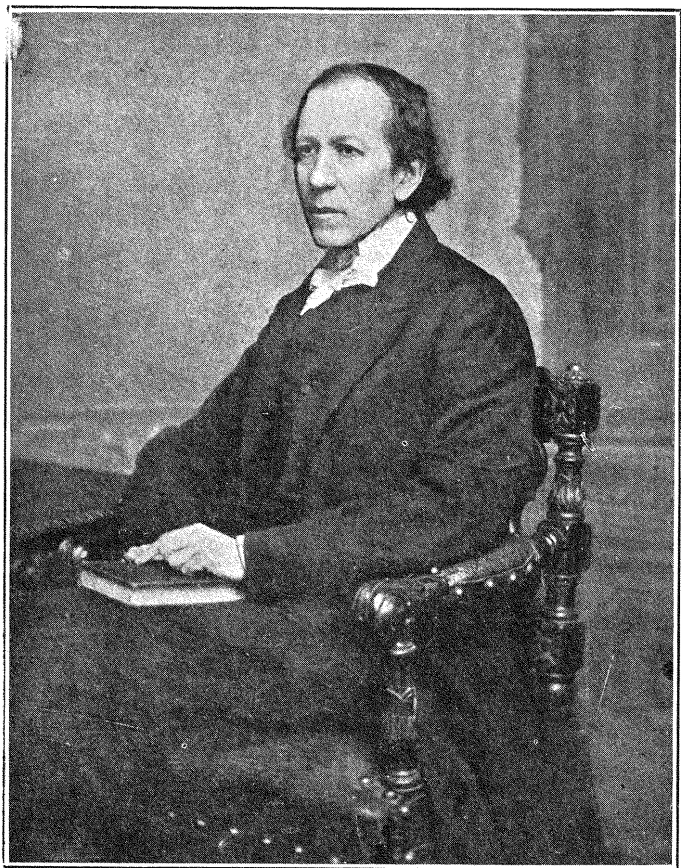
De Kweekschool bestaat nu vijf en zestig jaren. Uif zijn kollegiezalen zijn reeds bij de 500 predikanten voortgekomen. Zij zijn naar alle delen van het land gegaan, terwijl etteliken van hen ook onder de heidenen in 't buitenland dienst doen. In 1905 werden enige nodige veranderingen aan de gebouwen aangebracht, en in 1909 mocht



HET KWEKSCHOOL-GEBOUW TE STELLENBOSCH.

een dankbare kerk 't jubileum van de inrichting vieren. Het vernieuwd en vergroot gebouw werd plechtig ingewijd met een rede in de Kerk naar aanleiding van Ps. 115: 12a door Dr. Andrew Murray, van Wellington, uitgesproken. Op het jubelfeest, waarbij de gehele Synode, toen juist in de Kaapstad vergaderd, tegenwoordig was, werd de feestrede uitgesproken door Prof. Marais.





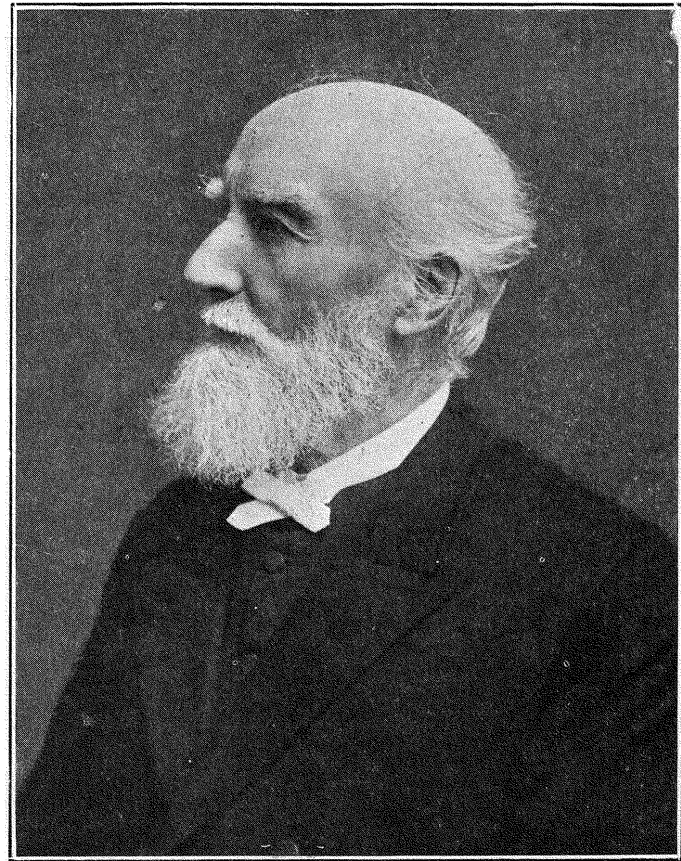
PROFESSOR JOHN MURRAY.

PROFESSOR Professor Murray werd in 1826 te **JOHN MURRAY.** Graaff-Reinet geboren. Reeds op zijn twaalfde jaar werd hij door zijn vader, de toenmalige predikant van genoemde plaats, met zijn broeder Andrew ter opvoeding naar Schotland gezonden. In 1845 gingen beide broeders, die zich intussen de titel van M.A. verworven hadden, naar Nederland om daar aan de Universiteit te worden voorbereid tot de predikdienst. In 1848 aan de Kaap teruggekeerd werd Ds. John Murray spoedig beroepen tot leraar van Burgersdorp, waar hij de 27ste Mei 1849 bevestigd werd. Daar arbeide hij tot 1858, toen hij saam met Professor Hofmeyr tot het Hoogleraarsambt aan de Theologische Kweekschool te Stellenbosch geroepen werd, welke betrekking hij tot aan zijn dood, op 27 Desember 1882, met grote toegewijdeheid en onvermoeide ijver bekleedde.

Konscientieus plichtsbefef ging bij Prof. Murray gepaard met een helder en nuchter verstand en een innige godsvrucht—een drietal eigenaardigheden, die gewis slechts bij een man van karakter kunnen worden gevonden. Daarbij werd hij gekenmerkt door een bezadigdheid, die alle overdrijving schuwde. Strijder was hij echter niet. Terecht werd van hem gezegd: „Als anderen vol vuur te wapen liepen en in de bresse sprongen, dan zag hij dit rustig aan, en ging bedaard voort met het opbouwen der muren van de gevallen vesting. Hij hanteerde niet het zwaard, maar de troffel. Hij was niet krijgsman, maar arbeidsman.” En als arbeidsman oefende hij invloed uit, en wat hij voor kerk en land en volk geweest is, niet alleen als een degelijk professor en krachtig prediker, maar ook als een schrijver van stichtelijke boeken, zal niet door het nageslacht vergeten worden.

PROFESSOR HOFMEYR. Professor Hofmeyr was 'n afstammeling van een der broeders Hofmeyr, die zich omtrent de helft der 18de eeuw aan de Kaap vestigden. Hij werd geboren te Kaapstad in 1827, en ging eerst ter school aan het „Tot Nut van 't Algemeen.” Zijn letterkundige en theologiese studieën volbracht hij aan de Universiteit van Utrecht (Nederland), waar hij het kandidaatseksamen in de theologie met de hoogste lof aflegde. Nadat hij het proponentseksamen had gedaan en in Den Haag geordend was, keerde hij naar Zuid-Afrika terug, en trad in dienst der Kerk in September 1851, als predikant van Calvinia, alwaar hij zeven jaren arbeide—tot 1858—toen hij tot hoogleraar aan de pas gestichte Kweekschool te Stellenbosch beroepen werd. Alhier arbeide hij tot 't einde van 1907, toen hij zijn ontslag nam. Onder zijn leiding werden over de 300 studenten tot de Evangeliebediening opgeleid. Als prediker muntte hij uit wegens zijn heldere gedachte- en geestelike zin, die van 'n diepe persoonlike ondervinding getuigde, de overtuigende kracht zijner welsprekendheid en de aanlokke- like wijze, waarop hij de genade in Christus wist voor te stellen. Hij leverde ettelike geschriften, die niet alleen hier te lande, maar ook in Europa de aandacht trokken. Hij was iemand van een zeer veelzijdig karakter; hij deed zich nooit voor als een geleerde, en toch had hij veel door- dacht en veel onderzocht. Zijn helder verstand had hem geleid tot resultaten, waarover hij met gezag kon spreken zonder zich van schoolse termen te bedienen. In alles was hij deeglik. Wat verder in hem de aandacht trok was zijn eenvoud en ongekunsteldheid. Bij hem was de waar- heid altijd gekleed in 't gewaad der liefde.

De Professor was 82 jaren oud, toen hij 2 September 1909 zijn eeuwige rust inging.



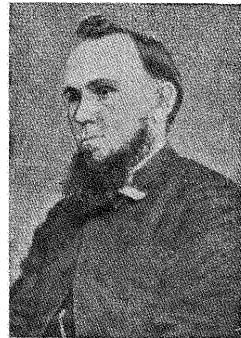
PROFESSOR N. J. HOFMEYR.



EERSTE VIERTAL UIT DE KWEEKSCHOOL.



Ds. C. S. MORGAN.
Pred. te Middelburg, Kaap,
Rouxville, Bloemfontein, Rob-
ben Eiland. Overl. 29 Aug.
1919.



Ds. W. ROBERTSON.
Predikant te St. Stephen's, Tulbagh, Calvinia,
Petrusburg. Overl. 21 Jan. 1913.



Ds. W. P. ROUSSEAU.
Pred. te Clanwilliam, Simonstad, Hopetown,
Albanie, Pietermaritzburg. Overl. 8 Julie 1903.



Ds. E. Z. J. DE BEER.
Pred. te Simonstad, Dordrecht,
Drieankerbaai, Barberton,
Pietermaritzburg. Overl. 25
Mei 1918.





Dr. SERVAAS HOFMEYR. Dr. S. Hofmeyr was een jongere broeder van Prof. Hofmeyr. Hij werd 11 Desember 1830 te Kaapstad geboren. Na voorbereidende studieën op het Instituut „Tot Nut van 't Algemeen” ging hij in 1849 naar Utrecht. Daar ontving hij zijn theologiese opleiding en promoveerde hij als *doctor theologiae* op een dissertatie over de leer van Paulus aangaande „De eerstgeborenen aller Creatuur.” Na een bezoek aan Noord-Amerika gebracht te hebben, keerde hij 7 Augustus 1857 naar zijn vaderland terug. Bij zijn aankomst hier ontving hij verscheidene beroepen, en nam dat naar Colesberg aan. Daar arbeidde hij slechts drie jaren (1857-1860). In die tyd vond de stichting en opening van de Kweekschool te Stellenbosch plaats. In die inrichting stelde hij groot belang, getuige o.a. het feit, dat hij destijds in vereniging met Ds. A. A. Louw in twee maanden tijds vijftien gemeenten bezocht om voor de Kweekschool te kollekeren en op die reis £6,000 verzamelde. In 1859 ondernam hij uit belangstelling en op uitnodiging van de Volksraad een reis naar Potchefstroom tijdens een zitting van de transvaalse Synode over de zaak der afscheiding door de Gereformeerde Kerk die hem zeer ter harte ging. In 1870 gaf hij daarover een brochure in 't licht, getiteld: „Hoe de afscheiding ontstaan is.”

Toen Dr. Hofmeyr in 1860 in zijn tweede gemeente, Montagu, aankwam, was de grote opwekking daar juist uitgebroken. Vandaar breidde deze zich naar de gemeenten Worcester, Wellington, Tulbagh, Swellendam, Paarl en Calvinia. Veertien jaren daarna (1874) ontstond andermaal op het dorp Montagu een gezegende herleving, en als gevolg daarvan kwam toen bij Dr. Hofmeyr een verlangen op tot speciale prediking, dat hem bijgebleven is tot aan zijn dood. Dr. Hofmeyr had een vaardige pen. Met karakteristieke moed en ondernemingsgeest stichtte hij, bijna onmiddellik na zijn aankomst als jong proponent uit

Europa, een wetenschappelijk theologies tijdschrift, *Elpis* genaamd, dat vijf jaargangen (1857-1861) beleefde en waarin de redakteur enige van zijn beste litterariese bijdragen schreef. Zijn belangstelling in de drukpers en zijn overtuiging van de invloed daarvan op het volksleven heeft hem doen medewerken aan de oprichting eerst van *De Volksvriend* en later van *De Volkabode*.



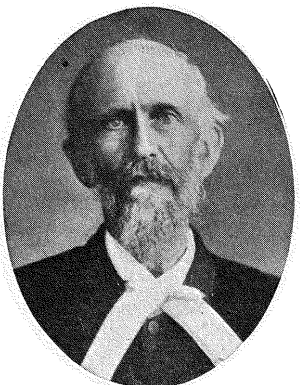
DR. S. HOFMEYR.

In de Synode droeg het woord van Dr. Hofmeyr biezonder groot gewicht. Reeds in de eerste Synode door hem bygewoond (1857) werd aan hem het zeer verantwoordelijk werk van het uitgeven van de Acta van de eerste Synoden onzer Kerk opgedragen, en de vergadering van 1867 koos hem tot haar Assessor. Hij is (1888) zeer onverwachts gestorven op betrekkelijk jeugdige leeftijd—nog geen 58 jaren oud.





Ds. P. K. ALBERTIJN.



Ds. CHARLES MURRAY.

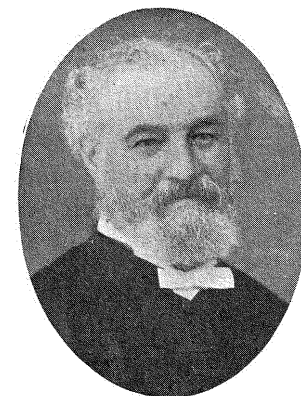
Krachtige Evangeliepredikers.

Ds. PIETER KUIPERS ALBERTIJN. Geb. 6 Desember 1814 te Stellenbosch en aan de Utrecht Hogeschool opgeleid. Teruggekeerd in Zuid-Afrika arbeidde hij eerst tijdelijk aan de Paarl (1841—1844) en te Clanwilliam. Zijn eerste vaste standplaats was Prins Albert (1845—1850). Leraar te Caledon van 1851 tot 1870, toen hij wegens een keelkwaal emeritus werd. Overleden 11 April 1878. Een welsprekende kanselredenaar. „Onder zijn prediking bekwam men de indruk dat hare kracht te danken was aan een leven met Christus verborgen in God, en dat de Heilige Geest de bron was van hare zalving.”

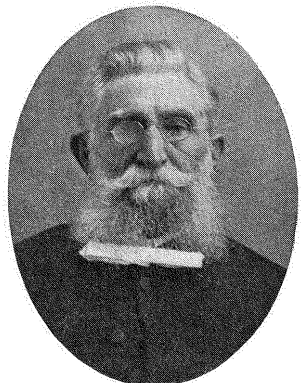
Ds. CHARLES MURRAY, vierde zoon van Ds. Andrew Murray, Sr., ontving zijne opleiding in de godgeleerdheid aan de Universiteit van Utrecht. In 1858 werd hij te Clanwilliam bevestigd, van waar hij in 1866 naar Graaff-Reinet ging om opvolger van zijn eerwaardige vader te worden. Hij was bij uitnemendheid een warme zendingvriend en een tedere kindervriend. Ds. Murray schreef veel, meestal in godsdienstige tijdschriften. Zijn lievelingsarbeid was de Zondagschool en in verband met de uitgave van „De Kinderharp” en „Hallelujah” zal zijn naam steeds een warm plekje behouden in de harten van de kinderen der Kerk. Hij werd te Graaff-Reinet de 26ste Februarie 1833 geboren en ontsliep aldaar op de 31ste Oktober 1904.

Ds. GEORG WILHELM STEGMANN. Geboren te Kaapstad 1814. Predikant Lutherse Kerk, Kaapstad, 1836. Bij de Ned. Ger. Kerk gelegitimeerd 1857. Predikant van de St. Stephen's Kerk, 1857—1858, en te Adelaide 1858—1890. Overleden 14 Okt. 1890. Een krachtige boetprediker en evangelist tegelijk. „Een strijder Gods en aanvaller van vestingen des satans,” zo heeft iemand hem getekend en Ds. A. Murray, Sr., heeft hem genoemd: „Een tijger, die de mensen wilde verslinden.” Zijn prediking oefende een geweldige invloed uit.

Ds. GERRIT VAN NIEKERK. Geboren 7 April 1834 te Graaff-Reinet. Theologiese opleiding in Schotland en Holland. Gelegitimeerd Feb. 1860. Predikant te Hopetown 1861—1877, Britstown 1878—1884, Middelburg, K.P., 1884—1903. Overleden 20 Aug. 1920. Een welsprekende kanselredenaar die over sierlike en gespierde taal beschikte en deswegens door zijn evangelieprediking indruk maakte.



Ds. G. W. STEGMANN SR.



Ds. G. VAN NIEKERK.



EERW. LEOPOLD MARQUARD.
Onze eerste binnelandse Zending. Geboren in Duitschland 1787. Naar Zuid-Afrika gekomen 1815. Werkzaam te Clanwilliam en Kaapstad. Geordend 1826. Overleden 1867.

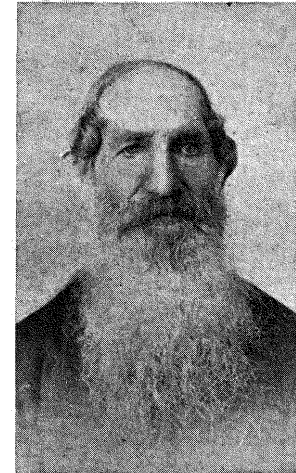
zending wezen. „De Binnenlandsche Zending,” zo luidde het Synodaal besluit, „zal in zich sluiten den arbeid onder verachterden en van kerkelijke voorrechten verstoken geloofsgenoten, alsmede degenen, die binnen de perken der Kerk met het christendom onbekend zijn. De Buitenlandsche Zending zal zich uitstrekken tot heidensche volkstammen buiten de Kerk, of waar zij ook in heidensche maatschappijen leven.” De grote moeilijkheid van de commissie was

DE BUITENLANDSE ZENDING DER KERK.

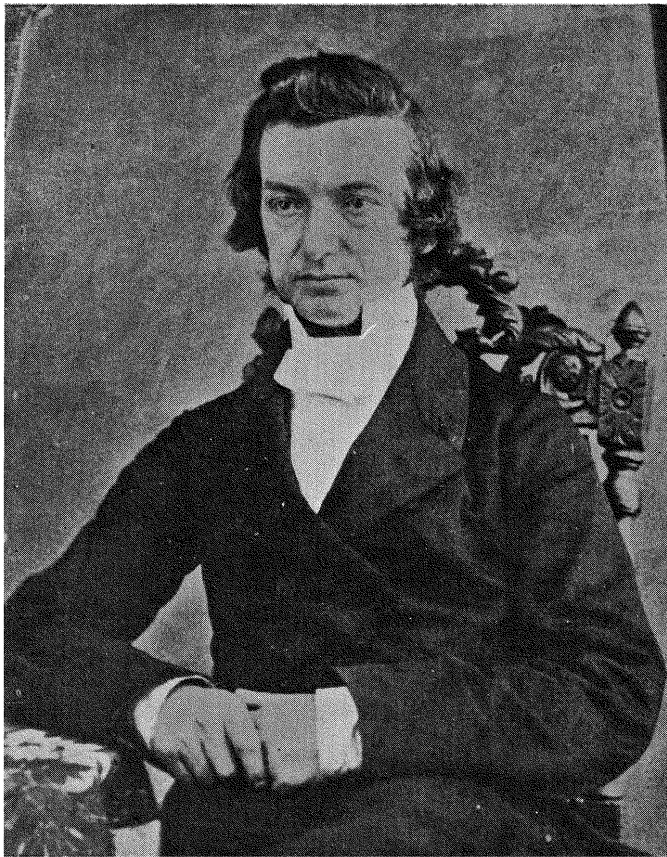
Het eigenlike begin van het zendingwerk van onze Kerk dateert van de Synode van 1857. Weliswaar werd er reeds op de eerste Synode een reglement voor het zendingwerk opgetrokken en voorziening gemaakt voor de ordening van geschikte personen, met 't oog op arbeid onder de heidenen. Ook waren er enkele zendelingen, die vóór die tijd in verband met de Kerk hebben gearbeid, o.a. Eerw. L. Marquard te Kaapstad, Eerw. J. Bennie te Middelburg, Eerw. J. D. Andreas te Graaff-Reinet, Eerw. D. J. H. Ruytenbeek te Malmesbury en Eerw. J. Verhaag te Franschoek. Doch het zendingwerk bleef beperkt tot de zogenaamde Binnenlandse Zending, d.w.z tot die kleurlingen en naturellen, die binnen de limieten der Kerk woonachtig waren. Overigens had de Kerk gedurende de eerste helft van de vorige eeuw de handen zo vol met zichzelf en, na de Grote Trek, wegens gebrek aan leraren, met de Voortrekkers, dat er niet aan uitbreiding van haar zendingwerk te denken viel. Op de Synode van 1857 werd er echter een voorwaartse stap gedaan met de aanstelling van een commissie, die buitenlands zowel als binnenlands zendingwerk moest behartigen. Die commissie bestond uit: Di. N. J. Hofmeyr van Calvinia, J. H. Neethling van Prins Albert, P. K. Albertyn van Caledon en A. Murray van Bloemfontein. De eerstgenoemde en laatstgenoemde zouden respectievelijk de zaakgelastigden voor de binnenlandse en de buitenlandse

echter, dat er geen zendelingen voor de voorgestelde uitbreiding te krijgen waren.

ARBEIDERS UIT EUROPA.—In 1860 werd Dr. W. Robertson van Swellendam op een konferentie te Worcester gevraagd om naar Holland en Schotland te gaan, teneinde geschikte personen voor dit dringende werk te zoeken. Het gevolg was, dat Eerww. Alexander MacKidd en Henri Gonin vrijwillig uitkwamen.



EERW. JOHANN KRETZEN.
Een van onze eerste binnelandse Zendingen. Werkzaam te George 1858—1895. Overleden 1899. Een trouwe en ijverige arbeider.



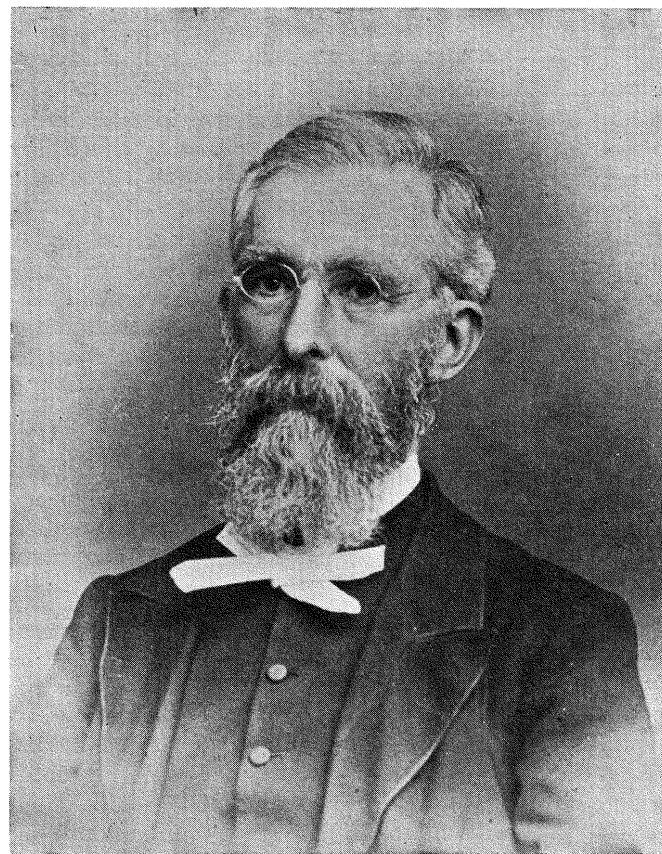
DS. ALEXANDER MCKIDD.

Ds. ALEXANDER MACKIDD. Ds. Alexander MacKidd, geboortig uit Schotland, was de eerste buitenlandse zending onzer Kerk. Hij kwam naar

Zuid-Afrika in 1861 op aandrang van Dr. W. Robertson. Kort na zijn aankomst aan de Kaap vertrok hij naar Bloemfontein, waar Ds. A. Murray, Jr., destijds stond. Daar maakte hij kennis met Mej. Hester Bosman van Worcester, die een kleine school voor de kinderen der kleurlingen van Bloemfontein hield en met wie hij later in het huwelijk trad. In het begin van 1863 ontving Ds. MacKidd, door bemiddeling van zekere Cornelis Lottering, een verzoek van wijlen Kapitein Michael Buys om naar Zoutpansberg te komen om hem en zijn kinderen en hun onderhorigen te onderwijzen. Hij ging, vergezeld van zijn echtgenote, die hem reeds in 1864 ontviel—een slachtoffer van de koorts. Hoe eenzaam gevoelde de zending zich toen! Hij vroeg ondersteuning, en de Zendingkommissie zond de jeugdige Stephanus Hofmeyr. Deze schreef: „Ik kwam op de statie Goedgedacht op 6 Februarie 1865. Broeder MacKidd was juist in de school. Hij was zo verblijd, toen hij vernam, wie ik was, dat hij mij om de hals viel en kuste, weenende. Doch wij waren slechts twee maanden tezamen, van 6 Februarie tot 30 April 1865; toen stierf hij. Hij was niet lang in de zending. Hij heeft niet veel gedaan, maar wat hij deed was goed. Niemand zou het fundament beter gelegd hebben. Ook de blanken, die hem kenden, droegen hem achting toe. Hij sprak veel met hen over geestelijke dingen en bad ook met hen, en ik weet, dat hij met innig medelijden over hun herderloze en geesteloze toestand sprak. Twee blanken, die kort na zijn aankomst, met sjambokken gekomen waren om hem weg te slaan, werden door zijn woorden en lieve omgang zo getroffen, dat zij met geheel andere gezindheden naar huis terugkeerden. Een van hen zei later aan mij, toen ik Zoutpansberg inging: „Meneer Hofmeyr, als u 'n man is als Méneer MacKidd, dan is ek bly.”

Ds. H. GONIN. Henri Gonin werd in 1861 te Genève in Zwitserland geordend, en vertrok kort daarop naar Zuid-Afrika als zendeling in verband met de N.G. Kerk. Met hem kwam zijn jeugdige echtgenote. Evenals Abraham van ouds, moesten ook zij door het geloof uitgaan, niet wetende waarheen de Heer hen leiden zou. In Zuid-Afrika was voor hen geen statie gereed; het ganse land, vol van heidenen, lag vóór hen. De Gonins trokken naar een geschikte werkring. Ds. Gonin had in die tijd een onderhoud met Paul Kruger (later Staatspresident) en vroeg hem verlof om op zijn plaats in het rustenburgse distrikt bij de kraal van de Kafferkapitein Makapan, zijn zending-werk te mogen beginnen. Het antwoord was toestemmend, aangezien de kapitein zijn verlangen had te kennen gegeven, dat er een zendeling onder zijn volk zou komen arbeiden. Mnr. Kruger wilde geen huur hebben voor de plaats, waarop de Kaffers woonden. Voorts liet hij Ds. Gonin toe een huis daar op te trekken, en daarbij bepalende, dat het zijn begerde was, dat de plaats voor die Kafferstam zou bestemd zijn, en dat hij dit in zijn testament zou beschrijven.

Ds. Gonin zette zich echter na zijn aankomst eerst te Rustenburg neder, teneinde de hollandsche taal en de Kaffertaal aan te leren. Na twee jaren aldaar te hebben vertoefd, ging hij naar zijn statie Saulspoort, om onder de grote Bakhatla-stam te arbeiden. Daar bleef hij met grote trouw arbeiden tot aan zijn dood op 14 Desember 1910. Hij heeft gedurende die lange tijd van ruime zegen kunnen getuigen, en velen zijn door zijn trouwe arbeid tot de Heer gebracht. Vooral de scholen op Saulspoort en in de omgeving hebben veel vrucht afgeworpen. Op de hoofdstatie hebben verscheidene evangelisten en onderwijzers hun opleiding ontvangen. Ds. Gonin was tweemaal gehuwd. Eerst met Mej. de Watteville, lid van een oude en voorname familie in Zwitserland. Zijn tweede vrouw was een dochter van wijlen Ds. Neethling van Stellenbosch,



Ds. HENRI GONIN.

Eerw. STEFANUS HOFMEYR. Eerw. Stefanus Hofmeyr werd te Kaapstad, 3 Junie 1839, geboren en stamde af van een merkwaardige

familie. Zijn vader was Advokaat J. H. Hofmeyr, een man van zeer eigenaardige eigenschappen en vorming,—zijn moeder, geboren Neethling, was, naar het getuigenis van iemand, die haar zeer goed gekend had, „een edelaardige vrouw, die de levensmoeiten zingend, of liever neuriënd doorging, zonder het te zoeken of mogelijk zelfs te denken al de dagen haars levens links en rechts hulp en troost verspreidde.” Nadat de jonge Stefanus zijn plaats op de school- en kollegebanken had verlaten en enige tijd „op kantoor had gewerkt,” werd het voor hem het best beschouwd bij zijn „Oom Hendrik,” moeders broeder, die op een eenzame en afgelegen plaats, „Remhoogte,” vijf uur van Prins Albert woonde, de boerderij te gaan leren. Toen was hij een wereldling, die zijn vervreemding van God zo gaarne luchtte in het bespotten van al wat goddelijk was. Het was in 1862, dat zijn oom een bidstond in die streek instelde. Hij moest daarheen naar een naburige plaats te paard rijden, en de jonge Hofmeyr bracht hem zijn paard. Toen de oude heer het besteeg, vroeg hij zijn neef: „Stefanus, ga je niet mee?” Deze antwoordde hem op een vriendelijke wijze; maar nog was de ruiter slechts enige schreden van hem verwijderd, toen hem door Gods Geest zijn eigen antwoord de eerste blik in de zondigheid van zijn hart deed slaan. Zijn hart werd gebroken en hij moest, toen hij in zijn eigen kamer kwam, neerknielen en belijden: „O God, ik ben een zondaar!” Zijn noodgeschrei om redding werd gehoord in de hemel, de plaats waar een wenende zondaar altijd wordt verhoord, en gelijk hij het



EERW. EN MEV. STEFANUS HOFMEYR.
Als jonggehuiden.

zelf uitdrukt: „de Here nam hem, eer dat hij iets aan zich verbeteren of zelfs veranderen kon, als een „aan hand en voet gebundene.” Van toen aan behoefde niemand hem ooit te vragen: Stefanus, gaat u naar de bidstond? Hij werd de ziel van het bidgezelschap, of altans de bezielende faktor. Begaafd met een aangename stem, ging hij steeds bij het zingen voor. En eerlang werd in hem een gave ontwikkeld, die niet elkeen verkrijgt—n.l. om te bidden en Gods Woord te spreken, zodat een klein kind het verstaan kon.



EERW. EN MEV. STEPHANUS HOFMEYR.
Op gevorderde leeftijd.

Nadat hij een tijdlang aan de Kweekschool te Stellenbosch in de theologie gestudeerd had, bleek het, dat zijn hoofd te zwak was, en hij moest zich vergenoegen het godsdienstonderwijzers-eksamen af te leggen, wat met goed gevolg geschiedde. Zes maanden arbeidde hij daarop in de toen vakante gemeente Franschoek met veel zegen, onder blanken en kleurlingen; en daarna begaf hij zich, vergezeld van een godvrezende kleurling van Franschoek, Jan Zerf genaamd, op reis naar de Zoutpansbergen, om Ds. MacKidd, onze zendeling aldaar, tot hulp te zijn. Deze had zijn echtgenote, Hessie Bosman, aan de koorts verloren en leefde toen in het vooruitzicht, dat hij haar spoedig

volgen zou, en toen dit werkelijk was geschied, rustte de zending onder de Buisen en Bamalitze, een volkstam van ongeveer 20,000 zielen, alleen op hem. Hij moest dus ordening ontvangen en kwam daartoe naar Stellenbosch, vanwaar hij, gehuwd met jongeuffrouw Cato Neethling, terugkeerde om zijn dagen in trouw en volhardend werk onder heidenen en eerlang ook onder blanken van het distrikt voort te zetten. In 1871 liet de Zendingkommissie hem toe de blanke gemeente, die zich niet met de Hervormden kon of wilde verenigen, als leraar te dienen, totdat een eigen leraar door hen zou worden gekozen. Velen zijn het, die de Here door de dienst van Stefanus Hofmeyr gezegend heeft, en de liefde tussen hen en hem in die 16-jarige bediening verwekt, is een wonderlike. Toen konden zij een eigen leraar kiezen, en kon Stefanus Hofmeyr zich, naar de wens der Zendingkommissie, terugtrekken om zich uitsluitelijk aan zijn eigen werk te wijden—de verkondiging van het Evangelie aan de heidenen van de Zoutpansbergen. Dr. Moffat—iemand antwoordende, die niets van onze zending wist en aan hem gevraagd had, waarom de Ned. Geref. Kerk geen zending had, zeide:—„Man, hoe kunt ge zo spreken? Ik heb ze nooit kunnen bezoeken; maar ik heb van hen gehoord. Niet heel ver van mij werkt een zendeling der Kerk—broeder Gonin—en ik hoor geen einde van zijn lof, en te Zoutpansberg werkt een andere, de dierbare broeder Hofmeyr—wat wij van hem horen verwekt in ons jaloersheid. Zo arbeidde de geëerde zendeling voort tot de dag van zijn dood, de 26ste Julie 1905. Hij was slechts drie dagen ernstig krank en overleed aan ontsteking van de longen. Zijn vrouw overleefde hem en is nog aan de Zoutpansbergen woonachtige en, zover zij daartoe in staat is, werkzaam. Zijn enige dochter, Engela, Mev. Daneel, ontsliep drie dagen na haar vader, en zijn zoon, Hendrik, is de zendeling van de Kommando-Dank-Zending-Vereniging in de Transvaal.

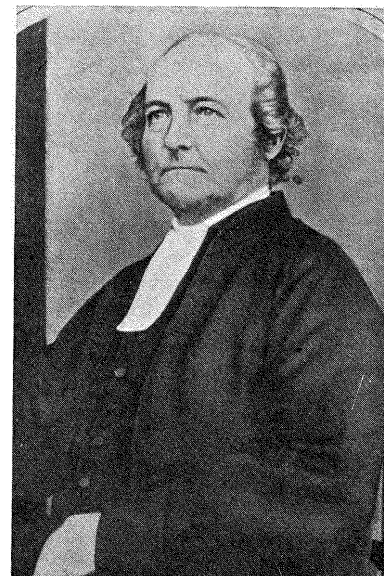
DE HERVORMDE KERK IN DE TRANSVAAL.

In het jaar 1852 bestonden in de Transvaal drie gemeenten, namelijk te Potchefstroom, Magaliesberg (later Rustenburg) en Lijdenburg. In de Synode, die in datzelfde jaar aan de Kaap vergaderde, werd van deze transvaalse gemeenten een verzoek ontvangen om bij de moederkerk te worden ingelijfd. Dit werd toegestaan, en kennisgeving van het besluit werd aan de Volksraad gedaan. Ongelukkig vond er echter niet lang daarna een afscheiding in de Transvaal plaats. Het gebeurde als volgt:—

Omtrent het jaar 1850 werd in Nederland een commissie benoemd: „voor de behartiging van de godsdienstige belangen der Transvaalse Republiek.” Deze commissie deed een beroep op de liefde der Hollanders ten behoeve van de Transvaalse Uitgewekenen. Gelden werden ingezameld en nadat een verzoek van de Transvaalse Volksraad was ontvangen, werd Ds. Dirk van der Hoff, die door de Haagse Commissie geordend was, maar nooit als leraar in de Nederlandse Hervormde Kerk had gediend, naar Zuid-Afrika gezonden. Hij kwam de 14de November 1852 aan de Kaap aan, en liet zich kort daarna bij de Aktuaris der Synode legitimeren, ondertekende de Wetten en Bepalingen onzer Kerk en werd als wettig geordende predikant der Ned. Ger. Kerk in Zuid-Afrika erkend. In April 1853 vertrok hij over Natal naar de Transvaal. Ds. A. Murray van Bloemfontein zou als konsulent de nieuwe leraar in de Transvaal bevestigen. Bij zijn aankomst in de Transvaal vond Ds. van der Hoff echter, dat er in sommige kringen een vrees voor engelse invloeden en voor gelijkstelling met kleurlingen was ontstaan, en ten gevolge daarvan een begeerte om liever buiten verband met de Kaapse Synode te blijven.

In Augustus 1853 werd er een grote „Algemene Kerkvergadering” te Rustenburg gehouden van vertegen-

woordigers van de gemeenten van Potchefstroom, Rustenburg en Zoutpansberg, onder voorzitterschap van Ds. van der Hoff. Deze vergadering verklaarde zich, met toestemming van de Volksraad, tegen inlijving bij de Kaapse Synode. En Ds. van der Hoff bewilligde erin zich met die



Ds. DIRK VAN DER HOFF.

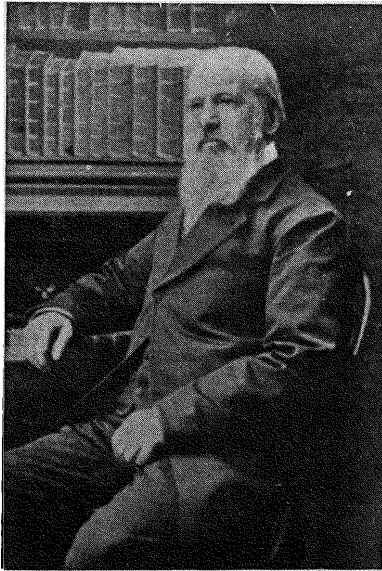
Stichter van de Hervormde Kerk in Transvaal.
Geboren 12 Sept. 1814. Overleden 10 Okt. 1881.

gemeenten af te scheiden en een onafhankelijke Kerk te stichten. Van die tijd dagtekent het ontstaan van de Nederduits Hervormde Kerk in Afrika.

DE GEREFORMEERDE KERK.

Behalve de genoemde Kerken bestaat ook nog in Zuid-Afrika de Gereformeerde Kerk. Haar ontstaan was als

volgt:—



Ds. DIRK POSTMA.

Stichter van de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika. In dienst getreden, Nederland 1840, Zuid-Afrika 1859. Overleden 28 Des. 1890.

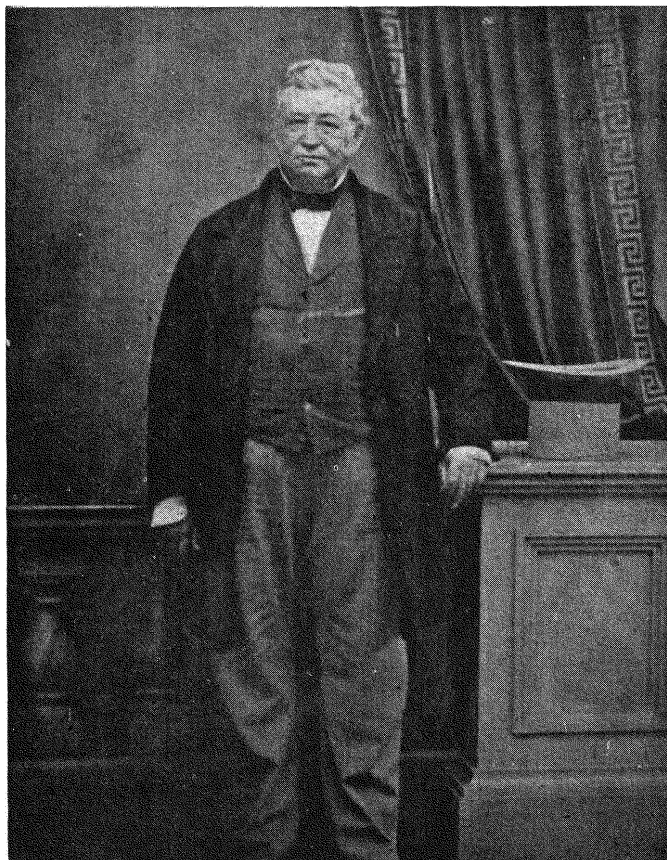
Toen in 1814 onze Evangeliese Gezangen werden ingevoerd om naast de Psalmen gezongen te worden, waren er vooral in de noordelijke distrikten van de Kaapkolonie

een aantal leden, die daarover ontevreden waren, en ook, in andere opzichten een ultra konservatief standpunt innamen. In 1842 richtte de Ring van Graaff-Reinet een herderlik schrijven aan de gemeente van Colesberg en Cradock, dat aanstoot gaf aan deze leden, en waarvan de Synode later verklaarde: dat de bedoeling wel christelik en goed geweest was, maar dat het beter zou geweest zijn, indien men op sommige punten zich anders uitgedrukt had. In dezelfde Synode werd verklaard, dat het zingen van de Gezangen wel aan te bevelen maar niet verplichtend was. Er waren ook andere redenen tot ontevredenheid: bijvoorbeeld was er in de gemeente Colesberg grote verbittering ontstaan door de onverstandige handelwijze van de predikant Ds. James Reid, een Schot van geboorte.

Ook onder de Voortrekkers bevonden er zich velen, die van deze denkwijze waren. Dezen hadden Ds. D. van der Hoff geholpen in de beweging om zich van de Kaapse Kerk los te maken; maar keerden zich van hem af, toen het bleek dat hij tegen de leer der uitverkiezing, en ook op andere punten alles behalve zuiver gereformeerd was.

Nu zochten zij de hulp van de Afscheiden Christelik Gereformeerde Kerk in Nederland, die Ds. Dirk Postma afvaardigde om te doen, wat in zijn vermogen was in belang van Gods Koninkrijk en van de geloofsgenoten in de Transvaal. Ds. Postma landde op 9 Julie 1858 te Kaapstad, werd hartelik ontvangen, o.a. door Dr. A. Faure, voor wie hij een en andermaal een preekbeurt in de Grote Kerk vervulde, en vertrok kort daarop naar de Transvaal. Bij zijn aankomst aldaar werden er enige onderhandelingen gevoerd tussen degenen, die tegen de Gezangen waren, en Ds. van der Hoff; met het gevolg, dat een aantal leden zich van de Hervormde Kerk afscheidden.

In 1859 werd te Rustenburg de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika gesticht met Ds. Postma als leraar. Hij kan dus „de Vader der Afscheiding” genaamd worden.



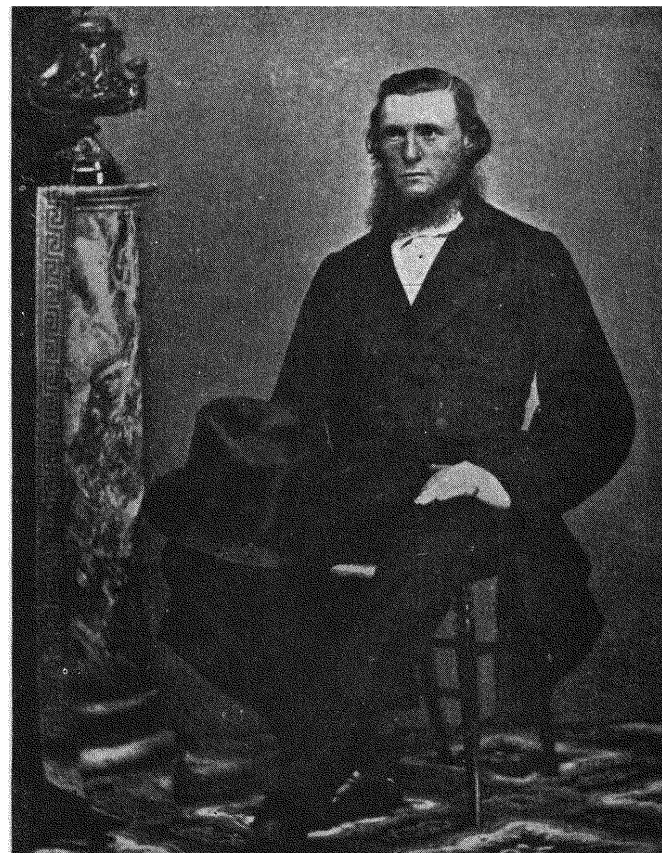
DE HEER H. H. LOEDOLFF.
Ouderling van Zwartland in de Synode van 1862.
Parlementslid van Malmesbury.

DE STRIJD TEGEN HET LIBERALISME. De Synode van 1862 is in de geschiedenis der Ned. Ger. Kerk in Zuid-Afrika zeer belangrijk. Immers in die Synode ontbrandde de grote strijd tegen het liberalisme, die de Kerk acht jaren bezig gehouden heeft. Een geest van leervrijheid begon te verschijnen, die geweigerd heeft zich te laten binden door de belijdenisschriften der Kerk, en die het ene dwaarpunt na het andere heeft ingevoerd met de bepaalde strekking om het gehele Evangelie te ondermijnen. De voornaamste dwaalleringen, waarover de strijd liep waren: de loochening van 's mensen gevallen natuur, van de waarachtige godheid van Jezus Christus, van de verzoenende kracht van Zijn lijden en sterven, van het persoonlijk bestaan van de Heilige Geest en van de onfeilbaarheid der Heilige Schrift. Deze dwaalgeest werd naar Zuid-Afrika overgebracht door enige predikanten, die onder vrijzinnige professoren aan de Universiteiten in Nederland hun opleiding hadden ontvangen.

Reeds op de Synode van 1857 begonnen deze liberalen enigszins stout het hoofd te verheffen, doch tot een treffen kwam het niet, omdat zij bij stemming te veel in de minderheid waren. Van 1857 tot 1862 vergaderde de Synode niet. Intussen had de liberale partij haar eigen orgaan, *De Onderzoeker*, gesticht (1860), en kreeg zij versterking niet alleen, maar beraamde ook een plan, waardoor de meerderheid der orthodoxe partij mogelijk in een minderheid zou kunnen veranderd worden. Dit zou, meende men, kunnen geschieden, als de afgevaardigden van de gemeenten buiten de grenzen van de Kaapkolonie hun recht van zitting in de Synode verloren; en daarin moest de burgerlike rechtbank een helpende hand bijzetten. Toen nu op 14 Oktober 1862 de Synode bijeenkwam, objecteerde de heer H. H. Loedolff, ouderling van Zwartland, tegen de zittingneming van afgevaardigden van de



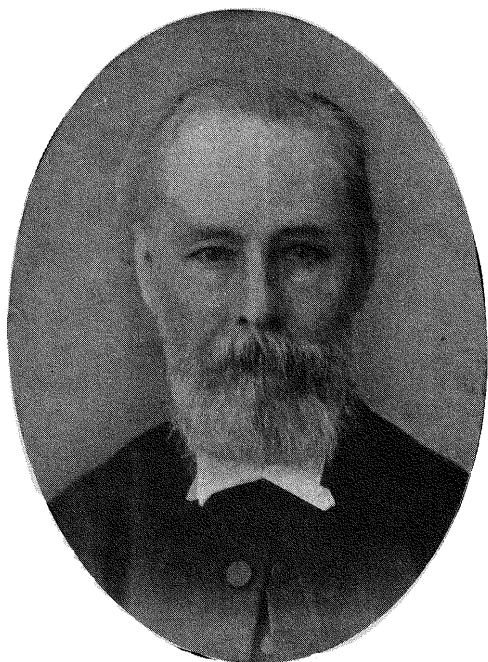
bovengenoemde gemeenten als in strijd met die Ordonnantie van 1843. De Synode beschouwde zich echter als wettig gekonstitueerd, waarop de heren H. H. Loedolff en H. H. Smuts, van Malmesbury, zich tot het Hoog-gerechtshof wendden, met het aanzoek om een interdict, ten einde Ds. A. A. Louw, predikant van Fauresmith, te beletten langer in de Synode zitting te nemen, omdat genoemde standplaats buiten de Kaapkolonie gelegen was. Het aanzoek werd geweigerd, doch toen de applikanten een paar dagen later bij wijze van een formeel proces bij het Hof aanzoek deden om een verklaring inzake de betwiste bepaling in de Ordonnantie en een aktie instelden tegen de Synode in de persoon van Ds. A. Murray, jr., in zijne hoedanigheid als Moderator, en Ds. A. A. Louw, als predikant van een der gemeenten buiten de grenzen, was de uitspraak van het Hof ten gunste van de klagers, en bijgevolg moest Ds. Louw en alle predikanten en afgevaardigde ouderlingen en gemeenten buiten de Kolonie hun plaatsen in de Synode ruimen. En dezen behoorden allen tot de rechtzinnige partij. Het smeulend vuur was met deze eerste zet van de liberalen in vlam gezet, en een verdere uitbarsting zou spoedig volgen. Dit geschiedde in de 31ste zitting (19 November), toen Ds. J. J. Kotzé, predikant van Darling openlik verklaarde, dat naar zijn mening het antwoord in de Heidelbergse Katechismus: „en nog steeds tot alle boosheid geneigd,” taal behelsde, „die niet eens in de mond van een heiden waarheid bevatte of hij moest een duivel zijn.” Het laat zich begrijpen, dat dit woord grote ontsteltenis verwekte. De Synode kon het daarbij niet laten; want bleef Ds. Kotzé in de Kerk, terwijl hij zulk een zienswijze toegedaan was, dan verbrak hij daarmee zijn overeenkomst met de Kerk aangegaan bij zijn legitimatie. Daarom eiste de vergadering, dat hij zijn woorden zou terugtrekken. Toen hij na verloop van bijna een jaar nog volhardde in zijn weigering om



Ds. THOMAS BURGERS.
Predikant te Hanover 1858—1872. President van de
Z.A. Republiek 1872—1877. Overleden 1882,



dit te doen, zette de verdaagde Synode hem af. Ds. Kotzé beriep zich op het burgerlik gerechtshof, dat hem in het gelijk stelde en de uitspraak van de Synode vernietigde.



Ds. J. J. Korzé.

Predikant te Darling 1858—1894. Overleden 19 Maart 1902.

Intussen had ook Ds. Thomas Burgers, predikant te Hanover, aangemoedigd door het voorbeeld van Ds. Kotzé, de belijdenisschriften der Kerk aangerand. Ook hij werd

door de Synode van de bediening ontzet. En ook hij beriep zich op de wereldlike rechtbank, die hem evenals Ds. Kotzé gelijk gaf. Daarop appelleerde de Synode naar de Geheime Raad in Engeland, en het gevolg was, dat de zaak ook daar tegen haar uitgewezen werd.

Onze beperkte ruimte laat niet toe hier aan te tonen, hoe de Kerk vooral bij monde van haar Moderator, Ds. Andrew Murray, jun., zich in het gerechtshof verdedigde, noch ook de gronden op te geven, waarop de rechtbank haar uitspraak deed. Slechts vermelden wij nog hier, dat de Synode van 1870 besloot: „Liever dan in rechtstreeks verzet tegen de Burgerlike Rechtbank te komen om zelf het kerkelik vonnis in deze zaak te herroepen.” Tegelijkertijd verklaarde de Synode: „Dat zij aan de Burgerlike Rechtbank het recht niet kon toekennen om ook de geestelike gevolgen van een kerkelik vonnis te vernietigen.”

Nadat dit besluit aangenomen was, hebben de predikanten Burgers en Kotzé hun recht van zitting in de Synode wel gehandhaafd, doch hun positie was een valse, en zij gevoelden zich in de kring der broederen niet op hun gemak, en overigens begonnen er ook tekenen zichtbaar te worden dat het liberale vuur aan het uitbranden was. Ds. Burgers stond nog slechts twee jaren te Hanover als predikant, toen hij tot president van de Transvaal gekozen werd, en zodoende zijn bediening als leraar der N.G. Kerk neerlegde. En Ds. Kotzé is leraar van Darling gebleven totdat hij door ouderdom en toenemende zwakheid gedwongen werd in 1894 zijn ontslag en emeritaat aan te vragen. Beiden werden opgevolgd door rechtzinnige leraren, en langs deze weg werd dit donker hoofdstuk in onze kerkgeschiedenis afgesloten, en was onze Kerk bevrijd van de dreigende dwaalgeest der leervrijheid. Het liberalisme had wel schijnbaar de overwinning behaald, doch het had hier te lande zo geringe bijval gevonden, dat het binnen weinige jaren een natuurlijke dood stierf.

NED. GER. KERK VAN NATAL.

In het begin vormde deze Kerk een deel van de Transgariëpse Ring, onder de Kaapse Synode; en de Synode van 1857 besloot, dat zij een afzonderlike Ring zou vormen, zodra zij drie predikanten had. Dientengevolge werd er, tijdens de Synode van 1862, een Transgariëpse Ringsvergadering in de Kaapstad gehouden; en toen is de Kerk in Natal tot een afzonderlike Ring gekonstitueerd. Tijdens de eerste vergadering van de Natalse Ring, gehouden te Ladysmith in April en Mei 1863, waren de gemeenten buiten de grenzen der toenmalige Kaap Kolonie reeds van de Kaapse Kerk afgesneden, bij uitspraak van het Hooggerechtshof op 26 November 1862; en daarom is men na wikken en wegen, met biddend opzien tot de Heer te rade geworden, de Nederduits Gereformeerde Kerk van Natal tot een afzonderlike Kerk met een eigene Synode te vormen. Om de gewenste maatregelen te treffen, werden er nog twee Ringsvergaderingen gehouden, in Maart en Oktober 1864; en de eerste Synode vergaderde te Pietermaritzburg de 7de Junie 1865. Van deze Synode was Ds. D. P. M. Huet de Voorzitter en Ds. J. McCarter de Scriba.

De Kerk van Natal was in het begin zeer klein, en is vandaag nog klein—de kleinste van al de Gereformeerde Kerken in Zuid-Afrika. Zij telt slechts negen gemeenten, namelijk: Pietermaritzburg, gesticht 1839; Ladysmith, 1854; Greytown, 1859; Weenen, 1859; Newcastle, 1883; Melmoth, 1894; Durban, 1913; Dundee, 1915, en Pietermaritzburg West, 1922. Het gezamenlike zieleetal bedraagt ongeveer 11,000 en het ledetal ongeveer 6,000.

Toch bloeit die kleine Kerk in Natal. En één van de tekenen van die bloei is het zendingwerk, dat zij tans doet. Reeds onder de Voortrekkers waren er, die niet onverschillig waren omtrent de geestelike belangen van de Zoeloeheidenen. De leraar der Voortrekkers, Eerw. E. Smit, schrijft in zijn dagboek, dat Piet Retief van plan was mora-

viese zendingen te krijgen om de Zoeloes met Gods Woord bekend te maken.



DR. H. E. FAURE.

Eerw. W. Illing was een der eerste zendingen van de Natalse Kerk. Hij arbeidde twee jaren te Ladysmith onder toezicht van Ds. F. L. Cachet, een bekeerde Jood, predikant der blanke gemeente aldaar.



Onder de gemeente Greytown aan de Umvotirivier bestaat sedert 1886 een bloeiende zendinggemeente te Emandhleni. Hier arbeide eerst Ds. A. M. Hofmeyr, B.A., van 1894 tot 1908, waarna hij naar de Stofberg-Gedenkschool ging,

Heer in het jaar 1884 in de Greytown gemeente gaf onder de bediening van Zijn getrouwe knecht, Ds. James Turnbull.

De Synode van Natal is samengesteld uit de dienstdoende predikanten en twee afgevaardigden uit iedere gemeente,



Ds. DAMMES PIERRE MARIE HUET.



Ds. J. McCARTER.



Ds. JAMES TURNBULL.

en opgevolgd werd door Eerw. W. Esterhuysen, die nu als spoorwegzending der Kerk werkzaam is. Er zijn tans ook zendinggemeenten te Ladysmith, Weenen en Melmoth.

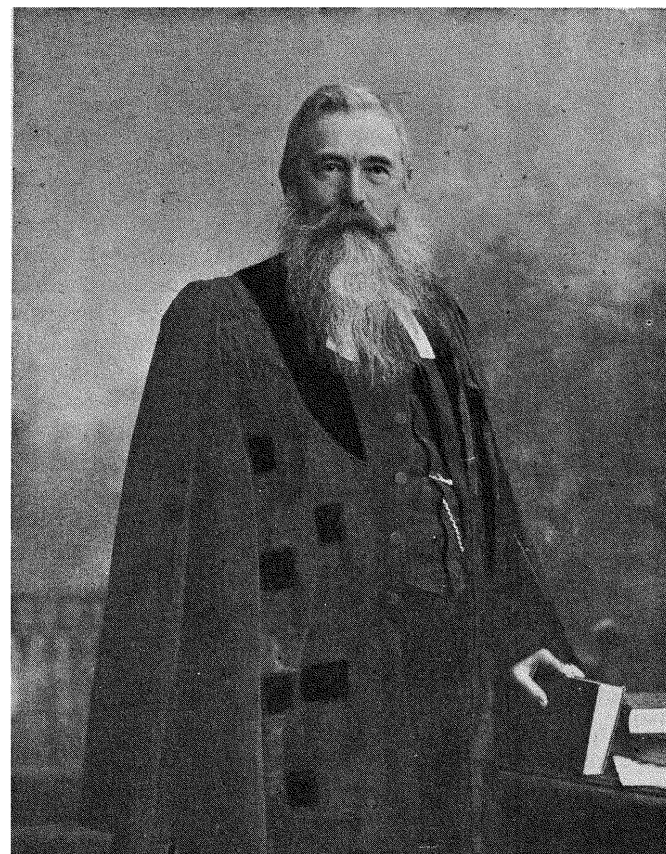
Al deze zendingwerkzaamheden kunnen beschouwd worden als de vrucht van een gezegende herleving, die de

waarvan één een dienstdoende ouderling moet zijn en de ander een lid van de gekombineerde kerkeraad of een in de gemeente woonachtig emeritus-predikant. Zij vergadert jaarliks op de derde Zaterdag van April bij afwisseling in de verschillende gemeenten.



Ds. HERMAN werd 10 Desember 1851 in Natal
FREDERIK SCHOON geboren. Hij verloor zijn vader
vroeg doch had in de hulp en
leiding van de vrome natalse ouderling, Gert Naudé, een
krachtige steun waarvan hij altijd met gloed en liefde
getuigt. Hij ontving zijn theologiese opleiding te Stellen-
bosch. Zijn eerste gemeente was Nieuw Bethesda. Hier
werd hij geordend 10 Junie 1882 doch hij bleef er niet lang
want toen hij in 1883 een beroep ontving naar 't land zijner
geboorte, Natal, bewoog de drang des harten hem daarheen
te gaan. Hij heeft dan ook al de jaren van zijn vruchtbare
en gezegende evangeliebediening in Natal doorgebracht en
als leraar van Ladysmith gearbeid. Hij kan deswegens met
recht een van de vaders der natalse Kerk, waaraan hij en
die aan hem innig verknocht is, genoemd worden. Hij
ontving eervol emeritaat 25 April 1917, en treedt nog dik-
wels op om te prediken en is ook als schrijver van gods-
dienstige verhandelingen in *De Kerkbode* velen tot zegen.
Uit zijn pen zijn verschenen: eerst, twee bundeltjes ge-
dichten in zijn jongelingsjaren uitgegeven; later, „Geschied-
kundig overzicht der Ned. Ger. Kerk van Natal” (1897),
„Na Vijftig Jaren” (1915), en „De Gelijkenissen des
Heeren” (1920). Doch het werk waardoor hij meest en
best bekend is, is de uitgaaf van „Het Dagboek van Eras-
mus Smit, predikant bij de Voortrekkers” (1897).

Deze uitgaaf heeft historische waarden aangezien hij een
belangrijke bron is voor de geschiedenis van de Grote Trek.



Ds. H. F. SCHOON.



DE NED. GER. KERK IN DE ORANJE-VRIJSTAAT. Tot het jaar 1862 vormde de Ned. Ger. Kerk in Zuid-Afrika nog één geheel. De Kerk telde toen 73 gemeenten, waarvan 4 in Natal, 8 in de Vrijstaat

en 2 (Lijdenburg en Utrecht) in Transvaal. Al die gemeenten behoorden tot de Kaapse Synode en waren nog op de Synode, die dat jaar in de Kaapstad vergaderde, vertegenwoordigd. Tijdens de zitting dier Synode echter verklaarde het Hooggerechtshof, op grond van de Ordonantie van 1843, dat de afgevaardigden van gemeenten buiten de grenzen der Kaapkolonie geen recht van zitting in de Synodale Vergadering hadden. Het was een aandoenlijk ogenblik, toen deze leden met de professoren van de Kweekschool de vergadering verlaten moesten. Er waren oude mannen onder, die hun tranen niet bedwingen konden. Eerst deed de Moderator, Ds. A. Murray, een hartelijk gebed, waarna een afscheidswoord gesproken werd door de predikanten van Bloemfontein (Ds. G. van de Wall) en van Pietermaritzburg (Ds. P. Huet). En toen men afscheid nam van de uittredende broeders, was dit in het diep gevoel, dat men zich aan een donkere beschikking Gods moest onderwerpen.

Tengevolge van deze uitspraak moesten de gemeenten van de Staten benoorden de Oranjerivier van nu af tot afzonderlike Kerken worden gekonstitueerd.

De eerste Synodale Vergadering van de „Nederduitsch Gereformeerde Kerk van den Vrijstaat,” werd in November 1864 te Smithfield gehouden. Ds. G. van de Wall werd tot Moderator gekozen. Toen bestond die Kerk uit elf gemeenten: Winburg, Fauresmith, Bloemfontein, Smithfield, Harrismith, Jacobsdal, Kroonstad, Philippolis,

Boshof, Edenburg en Bethulie. Deze gemeenten waren verdeeld in twee Ringen, t.w. die van Winburg en van Fauresmith. De Kerk in de Vrijstaat heeft zich sedert haar stichting in 1864 snel ontwikkeld. Er zijn tans (1924) 64 gemeenten, verdeeld in 5 Ringen. Het zielestal bedraagt 127,000 en het ledetal 60,000.

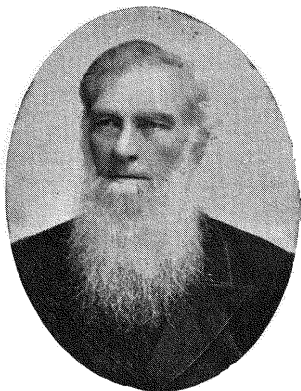
Op de tweede Synode—die van 1867—werd besloten met Binnenlands Zendingwerk een aanvang te maken. De eerste Zendingkommissie bestond uit de predikanten Di. P. A. C. van Heiningen, A. P. Meiring en J. G. Olivier. Ds. G. A. Maeder, B.A., was de eerste zendeling der Kerk; hij arbeidde te Witziesshoek, waar Eerw. J. J. Ross tans staat. In 1910 werd de Zendingkerk van de Oranje-Vrijstaat gesticht met haar eigen Synode en Ringen, in verband met de moederkerk. Die Kerk telt tans 48 gemeenten met een zielestal van over de 35,000 en ledetal van 12,197.

De Synode van 1897' besloot ook met Buitenlands Zendingwerk te beginnen, en sedert 1899 werkt de Kerk onder toezicht van haar Buitenlandse Zendingkommissie in Noord-Oost Rhodesië, en dat wel nu op 8 staties. Op die staties zijn tans meer dan 30 blanke arbeiders en arbeidsters en over 4,000 Christenen, en 3,268 doopklassesleden.

Te Goedemoed in het distrikt Rouxville heeft de Kerk sedert 1906 een bloeiende arbeidskolonie ter opheffing van arme blanken.

De Synode van de Vrijstaatse Kerk bestaat uit al de dienstdoende predikanten en één afgevaardigde ouderling uit elke gemeente, en vergadert te Bloemfontein om de drie jaren. Ds. P. S. van Heerden van Ladybrand is tans Moderator Synodi.





Ds. A. A. Louw.
Assessor Synodi 1865. Predikant te
Fauresmith, 1853; Murraysburg, 1867;
Noorder-Paarl, 1882—1897. Overl. 24
Junie 1908.



Ds. P. Roux.
Moderator Synodi 1869. Predikant te
Smithfield 1852—1875. Overl. Sept. 1913.



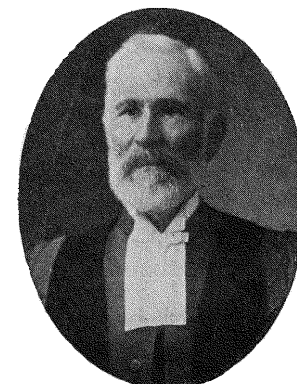
Ds. ALBERTUS PETRUS MEIRING.
Scriba Synodi. Predikant St. Stephen's,
1864; Edenburg, 1866—1892.



Ds. J. G. OLIVIER.
Moderator Synodi. Predikant te Fransch-
hoek, 1869—1873; Bethulie, 1873—1884.



Ds. C. P. THERON.
Predikant te Bethlehem 1871—1912. De
vader der Vrystaatse Zending. Over-
leden 1924.



Ds. F. G. T. RADLOFF.
Scriba Synodi. Pred. te Bloemfontein,
Hoopstad, Krugersdorp. Emeritus 1914.

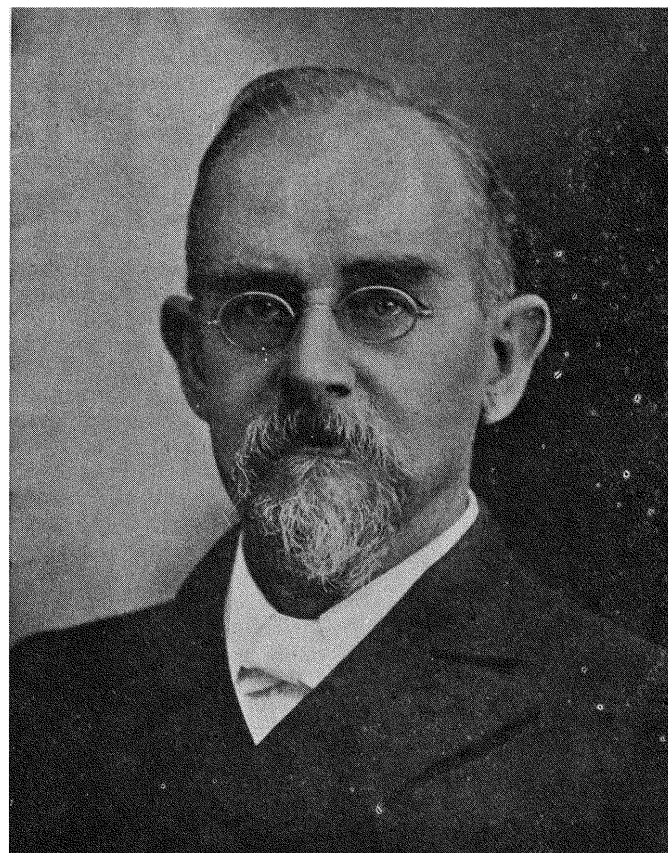


Ds. J. J. T. MARQUARD, B.A.

Pred. te Bethulie (1885—1894) en Winburg (1894—1904); Moderator Synodi 1897-1904. Redakteur van „De Fakkel.” Een begaafde, ijverige en toegewijde arbeider. Geboren 25 Junie 1859 te Kaapstad. Overleden 18 Des. 1904.

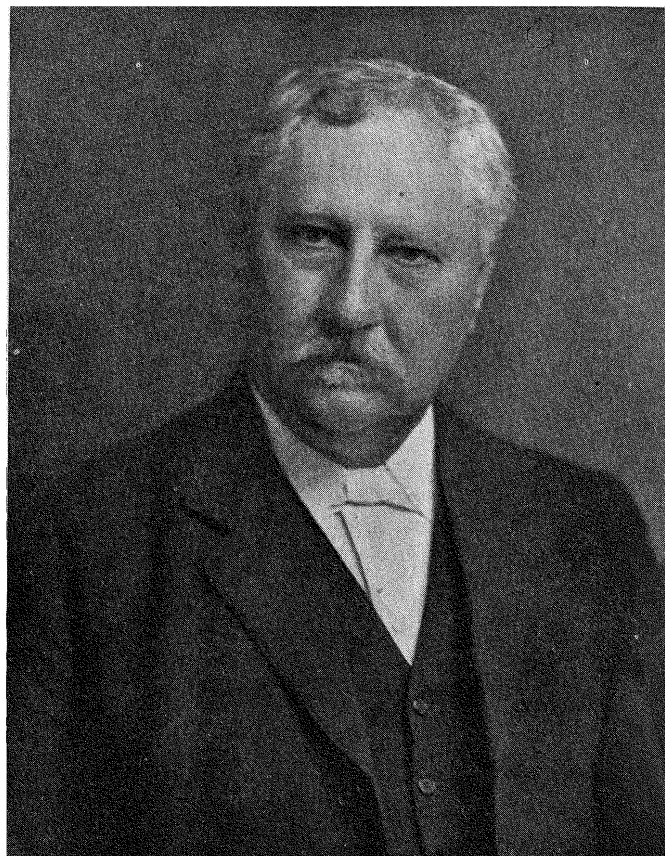
Ds. J. D. KESTELL. Ds. John Daniel Kestell werd op 15 Desember 1854 te Pietermaritzburg geboren. Hij werd in 't oude Voortrekkerskerkje door Dr. H. E. Faure, de eerste predikant in Natal, gedoopt, en had tot doopgetuigen o.a. Eerw. en Mevr. Erasmus Smit. Hij ontving zijn theologiese opleiding aan onze Kweekschool te Stellenbosch en werd tegen het einde van 1881 gelegitimeerd. Terwijl hij nog op studie was, schreef hij onder de pseudoniem „Africanus Jr.” 'n reeks artikelen over de gebeurtenissen, die in 1815 aanleiding gaven tot de opstand van een aantal burgers in de Oostelike Provincie. Die artikelen verschenen in *Het Zuid-Afrikaansche Tijdschrift*, dat destijds onder redaktie van de heer J. H. Hofmeyr (Onze Jan) stond. Ze werden later (1880) in boekvorm uitgegeven onder de titel: „Slagtersnek: Een Verhaal uit het Grensleven van 1815.” Het is 'n historiese roman, waaruit blijkt dat de jonge Kestell voor en met zijn volk diep moet gevoeld hebben zelfs vóór hij nog de kinderschoenen degelik ontwasen was. Dit blijkt nog meer uit zijn volgende pennevrucht, die omtrent dezelfde tijd in het Engels verscheen, over hetzelfde onderwerp liep en tot titel had: „The Struggle for Freedom; or, The Rebellion of Slagter's Nek: A Tragedy in five acts, by Leinad.” Die *nom-de-plume*, „Leinad,” omgekeerd geeft de tweede naam van de schrijver, die zelf het boek te Londen in 1882, toen hij daar op reis was, door de pers zag, maar toen het verscheen met zijn produkt zo ontevreden was, dat het eigenlijk nooit in de handel gebracht werd, en nu uiterst zeldzaam te verkrijgen is. Ds. Kestells eerste standplaats was Kimberley, waar hij 25 Maart 1882 geordend en bevestigd werd en tot 1893 bleef. Terwijl hij daar stond, verrees een sierlik kerkgebouw naar een plan,

dat hij zelf had gemaakt. Hij hield daar ook een reeks waardevolle lezingen over de Grote Trek, die in boekvorm onder de naam „De Voortrekkers” werden uitgegeven. Hiervan is later ook 'n afrikaanse uitgave in het licht gegeven, wat ten bewijs strekt dat het ingang had gevonden. Op 12 Januarie 1894 werd hij te Harrismith bevestigd. Daar nog meer dan tevoren gaf hij blijk van zijn talenten, hoewel hij nog steeds op de achtergrond bleef, en de Kerk vooralsnog ook geen besef scheen gehad te hebben van zijn waarde. De tweede Vrijheidsoorlog bracht hem prominent voor de aandacht. Hij wierp zijn lot van ganser harte in met het Afrikaner-volk van de twee Republieken, dat zich genoodzaakt had gevoeld de wapens van Groot-Brittanje te trotseren. Ds. Kestell arbeidde de gehele oorlog als veldprediker, eerst bij het harrismithse kommando, en later waar zijn diensten nodig waren. De laatste zes maanden van de krijg bleef hij bij Pres. Steyn, en bij de Vredesonderhandelingen te Vereeniging was hij als Waarnemende Sekretaris van de Vrijstaatse Volksraad tegenwoordig. Door zijn deelname aan het lijden en strijden van 't Afrikaner-volk had hij zich een plaats in aller harten veroverd. En die plaats behoudt hij door zijn konsekwent optreden tot vandaag toe. Na de oorlog zijn de volgende werken, over die onrechtvaardige strijd handelende, uit zijn pen verschenen: „Met de Boeren Commandos: Mijn ervaringen als Veldprediker;” „De Vredesonderhandelingen” (in vereniging met D. E. van Velden, die later ook een engelse vertaling in het licht gaf); „Through Shot and Flame.” Melding dient ook hier gemaakt van drie historische romans, die Ds. Kestell heeft geschreven, toen hij nog te Harrismith stond en waarvan de titels zijn: „Johanna Cloete en andere Verhalen,” „Afrikaansch Boerenleven,” „De Voortrekkers of Het Dagboek van Izak van der Merwe” (in



Ds. J. D. KESTELL.

vereniging met N. Hofmeyr). Van 1903 tot 1912 arbeide hij te Ficksburg, en terwijl hij daar stond, werd besloten een monument op te richten ter gedachtenis aan de burgers, die in de oorlog gesneuveld waren en dat dit monument een nieuwe kerk zou zijn. Dit gebouw, waarvan Ds. Kestell zelf de bekwame architect was, werd op 7 April 1907 ingewijd en heeft £17,500 gekost. Het is een van de sierlijkste kerkgebouwen in de Vrijstaat. In 1912 nam Ds. Kestell een beroep aan naar Bloemfontein, waar hij zijn verkregen roem en invloed handhaafde, met grote zegen arbeide en als vertrouwde leidsman tot de hoogste ereplaats in de Kerk, te weten die van Moderator Synodi, in 1909 gekozen en als zodanig in 1912 en 1916 herkozen werd. In Januari 1919 trad hij op als redakteur van het verenigd kerkblad, *De Kerkbode*. Dit maakte zijn verhuizing naar de Kaapstad noodzakelijk, en daar gevoelde hij zich minder thuis dan te Bloemfontein. Aan het redaktiewerk heeft hij zich dan ook niet lang gewijd, want reeds in September 1920 deed hij aanzoek om zijn emeritaat dat hem eervol verleend werd. Hij is toen naar zijn geliefde Vrijstaat, waar hij een gans enige plaats inneemt, teruggekeerd. Sedert is hij als rector van het Grey Universiteits-Kollege, waar hij ook een professoraat bekleedt, werkzaam, en in die betrekking oefent hij een grote invloed ten goede uit op de vorming van een belangrijke kweekplaats voor het hoger onderwijs in ons land. Bij de reeds genoemde werken, die uit zijn vaardige en bekwame pen verschenen zijn, moeten ook genoemd worden: „Het Leven van Professor N. J. Hofmeyr” en „Christiaan de Wet, ’n Lewensbeskrywing.” Van de eerstgenoemde beroemde kerkman was de schrijver een schoonzoon en van de tweedgenoemde vermaarde Krijgsman een vertrouwde vriend. Ds. Kestell was jaren lang lid (en ook eenmaal voorzitter) van de Raad der Kerken, en is lid van de Maatschappij der Ned. Letterkunde en de Z.A. Akademie.



Ds. P. S. VAN HEERDEN.
Simonstad, 1884; Boshof, 1885; Ladybrand sedert 1899.
Moderator Synodi.

**DE NED. HERV.
OF GER. KERK
IN DE TRANSVAAL.**

In 1866 werd de Nederduitse Gereformeerde Kerk van de Transvaal gesticht, nadat een poging tot vereniging met de Hervormde Kerk, in November 1865 op een Kerkvergadering te Pretoria gedaan, mislukt was, omdat de predikanten van eerstgenoemde Kerk weigerden zich te laten binden door de Formulieren van Enigheid als Belijdenisschriften der Kerk. De ziel van deze beweging om de gemeenten in de Transvaal, die tot de Moederkerk in de Kaapkolonie behoord hadden, tot een onafhankelijke Kerk te stichten, was Ds. Frans Lion Cachet, predikant te Utrecht. Na de bovengenoemde Kerkvergadering beschouwde hij het als zijn plicht „de gehele Republiek in hare lengte en breedte te doorreizen, om tegen de Hervormde Kerk te waarschuwen en overal weer de Ned. Herv. Kerk te herstellen.” Dit deed hij dan ook met grote ijver en volharding, en zijn pogingen waren niet ongezegend.

De eerste Synode van de Kerk in Transvaal werd in Desember 1866 te Utrecht onder voorzitterschap van Ds. Cachet gehouden. Er waren toen acht gemeenten, de meeste waarvan haar stichting aan de ondernemingsgeest van Ds. Cachet te danken hadden. Toen hij in 1873 naar Holland terugkeerde, waren er 12 gemeenten, met drie dienstdoende predikanten: Di. J. G. Kriel (Lijdenburg), H. L. Neethling (Utrecht) en J. P. Jooste (Potchefstroom).

Intussen bleef de Ned. Ger. Kerk naast de Ned. Hervormde Kerk bestaan, zonder dat er enige betrekking tussen beide bestond. Toch werden er van tijd tot tijd pogingen aangewend om een vereniging tussen de twee Kerken teweeg te brengen. Van de kant der Ned. Gereformeerden was men in latere jaren er meer toe genegen geworden, daar de Hervormde Kerk in 1869 besloot de Formulieren van Enigheid als Belijdenisschriften te erkennen, en van toen af rechtzinnige predikanten uit onze

Kweekschool te Stellenbosch begon te beroepen—waardoor zij meer en meer vertrouwen kwam te winnen. Maar voor eerst bleven alle pogingen in de richting van vereniging vruchteloos.

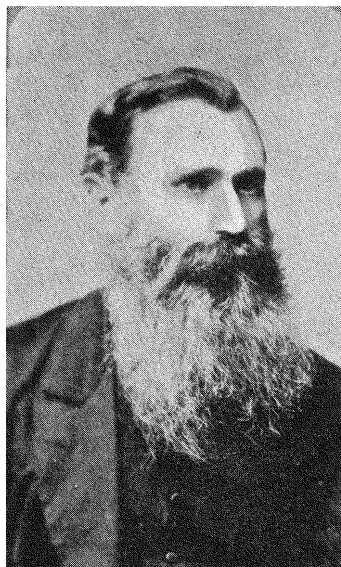


Ds. FRANS LION CACHET.
Stichter van Ned. Ger. Kerk in Transvaal.

Er zou echter iets gebeuren, dat bijdragen zou om de gewenste vereniging tot stand te brengen. En die gebeurtenis was de eerste Vrijheidsoorlog (1880-1881). Men had in die oorlog niet gevraagd: Wie van Paulus en wie van Apollos was. Men stond schouder aan schouder tegen de vijand en vergat het kerkelijk onderscheid dat tussen elkander bestond.



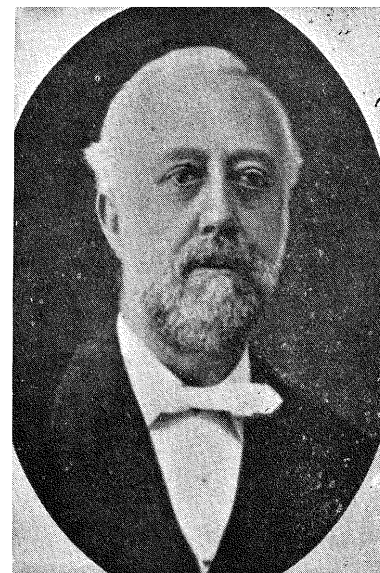
In Oktober 1882 begonnen de onderhandelingen tussen de twee Kerken met het oog op de vereniging, en in Januarije 1885, toen de beide Kerken te Pretoria elk een buitengewone Algemene Vergadering hielden, werd het beginsel van ver-



Ds. H. L. NEETHLING.
Utrecht 1871—1893.

eniging aangenomen en beslist. Een voorlopige Algemene Kerkvergadering werd op 7 Desember 1885 te Pretoria gehouden om zaken te regelen, en op die vergadering werd de 15de April 1886 bepaald als de datum, waarop de vereniging als voltrokken zou worden beschouwd.

De Verenigde Kerk draagt de officiële naam van: De Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika. Een klein deel der Hervormden bleef echter buiten de vereniging met behoud van hun kerkelijke eigendommen,



Ds. N. J. VAN WARMELO.
Heidelberg (verenigd 1885; overleden 1892).

zodat de Hervormde Kerk nog altijd naast de Verenigde is blijven bestaan.

De eerste Synode der Verenigde Kerk werd in Mei 1886 te Pretoria gehouden. Zij koos Ds. H. L. Neethling van Utrecht tot Moderator en Ds. N. J. van Warmelo van





Heidelberg tot Scriba. Beide mannen hebben veel gedaan om de Kerkvereniging te bewerkstelligen. Van al de Kerken in Transvaal is de Verenigde Kerk de grootste en uitgebreidste. Er is grote uiterlike bloei geweest. Dit valt in 't oog, als wij op de volgende cijfers letten: In 1886 (het jaar der vereniging) waren er 17 gemeenten met 14 predikanten en 17,000 leden; tans (in 1924) zijn er 85 gemeenten, met evenveel predikanten en 70,000 leden. Haar Synode is samengesteld uit de dienstdoende predikanten van de Kerk, benevens een ouderling door elke kerkeraad gekozen. De laatste Synode vergaderde te Pretoria in 1922 en koos tot Moderator Ds. A. J. Louw van Heidelberg, een man die veel voor Transvaal heeft gedaan.

De Verenigde Kerk doet zendingwerk onder de heidenen, die binnen de grenzen van haar eigen gemeenten wonen, op 13 middelpunten. Ook ondersteunt zij de zendingstatie Bethel, waar Eerw. H. Hofmeyr werkt. Haar Buitenlands Zendingwerk werd in 1909 begonnen, toen Ds. A. G. Murray de eerste statie, te Mpatso, in het portugees gebied, stichtte. Zij had vier zendingstaties in het portugees gebied die nu opgehouden hebben te bestaan. Ds. D. Theron is de Algemene Zendingsekretaris der Kerk.

De Verenigde Kerk vergeet ook haar verplichting niet tegenover haar eigen arme blanken. Zij heeft sedert 1907 een bloeiende arbeidskolonie te Lagersdrift in het distrikt Middelburg. Ds. M. L. Fick, L.V., is de sekretaris van de Kommissie voor Arme Blanken.

Dr. H. S. BOSMAN. Dr. H. S. Bosman, B.A., leraar van de Ned. Herv. of Geref. Kerk te Pretoria, werd geboren te Potchefstroom in het jaar 1848. Na een heel eenvoudige elementaire opvoeding was hij in zijn dertiende jaar werkzaam in een plaatselijke winkel; doch een weinig later kwam hij in aanraking met wijlen Dr. Andrew Murray. Toen hij aan deze zijn vurige begeerte om Evangeliedienaar te worden te kennen gaf, werden zaken zó geregeld, dat hij hem op een lange reis per kar naar Worcester kon vergezellen.

Te Worcester bleef hij bij Dr. Murray, en begon zijn studies in 1862 aan de goevernementschool aldaar. In 1864 ging hij naar Kaapstad, waar hij als student aan het Z.A. Kollege ingeschreven werd, en waar de Raad van Examinatoren hem na afgelegd eksamen met een Tweede-klas Certificaat in Letteren en Wetenschappen, dat gelijk stond met de B.A.-graad, toekende. Vervolgens ging hij naar Stellenbosch om in de theologie aan de Kweekschool te studeren, doch nauweliks was hij begonnen, of de heer Anderson, rector van het Gymnasium, haalde hem over om de betrekking van onderwijzer in de school te aanvaarden. Nadat hij twee jaren lang met sukses onderwijs had gegeven, vervolgde hij zijn studies aan de Kweekschool.

In 1874 ging hij naar Edinburgh om zijn studies in de theologie te voltoeien, en bezocht vervolgens ook de Universiteit van Utrecht. In het volgende jaar keerde hij naar Zuid-Afrika terug, en werd in November van datzelfde jaar beroepen naar de Hervormde Kerk te Pretoria, alwaar hij op 15 Julie 1876 geordend en bevestigd werd en tot heden toe met zegen werkzaam is. Het waren veelbewogenen tijden, toen de jeugdige leraar aan het hoofd van de belangrijke





DR. H. S. BOSMAN.

gemeente in de hoofdstad van de Z.A. Republiek kwam te staan, en sedert die tijd heeft hij ook met zijn volk de donkerste ondervindingen doorgemaakt. Als vanzelf is hij tot een van de leidlieden eerst in de Hervormde, en daarna in onze Kerk erkend geworden, en heeft in gewichtige keerpunten zware verantwoordelijkheid moeten dagen. De regering van de Republiek toonde zijn vertrouwen in Ds. Bosman, toen hij bij 't begin van de tweede Vrijheidsoorlog hem tot gezant naar Amerika aanstelde—een aanstelling, welke Ds. Bosman echter van de hand gewezen heeft. In de vroege dagen heeft Ds. Bosman het voortouw op 't gebied van onderwijs door de drang der omstandigheden moeten opnemen, en sedert heeft hij onverpoosd zijn belangstelling in de opvoeding der jeugd getoond.

Wat zijn werk binnen de Kerk betreft, dient o.a. vermeld te worden, dat hij het leeuwenaandeel nam in de vereniging van de Hervormde en Ned. Gereformeerde gemeenten in de Transvaal. Hij was verantwoordelijk voor de oprichting van het eerste kerkelijke maandblad in de Transvaal, „De Vereeniging,” waarvan hij vele jaren lang redakteur was. In 1899 werd hij als afgevaardigde van zijn Kerk gekozen naar de Pan-Presbyteriaanse Konferentie in de Verenigde Staten van Amerika. Lang heeft hij de Transvaalse Synode als Scriba gediend, en van 1903 tot 1912 was hij Moderator van de Kerk.

In het algemeen wordt hij erkend als een autoriteit in school- en kerkzaken, en er wordt veel naar zijn raad gevraagd. Hij is een vloeiende en indrukwekkende prediker, en in de kerk heeft hij door zijn welsprekendheid op de kansel zich een zeldzame roem verworven. In 1920 kende de Universiteit van Zuid-Afrika hem de graad van Doktor in de Godgeleerdheid toe, als blijk van erkenning van zijne grote diensten de godsdienst en het onderwijs in Transvaal bewezen.



Ds. A. J. Louw.
Riebeek West 1885; Heidelberg
1891. Moderator Synodi 1916—
1923.



Ds. A. P. KRIEL.

Predikant te Dutoitspan 1881;
Langlaagte 1893. Emeritus 1918.
Stichter en direkteur van het
Langlaagte Weeshuis, waarin
sedert de stichting in 1902 meer
dan 2,300 kinderen opgenomen
zijn geworden. Een man vol des
geloofs en des Heiligen Geestes.



Ds. PAUL NEL.

Geb. 26 Jan. 1867 in Natal.
Gelegitimeerd 22 Sept. 1892.
Predikant in Mashonaland, 1893;
Makwassie, 1894; Jeppeshtown,
1898; Ermelo, van 1907. Scriba
Synodi, 1904—1912. Assessor,
1919 — 1923. 'tans agerende
Moderator sedert 1923. Questor
Synodi, 1903—1917. Scriba van
de Raad der Kerken, 1907—1909.

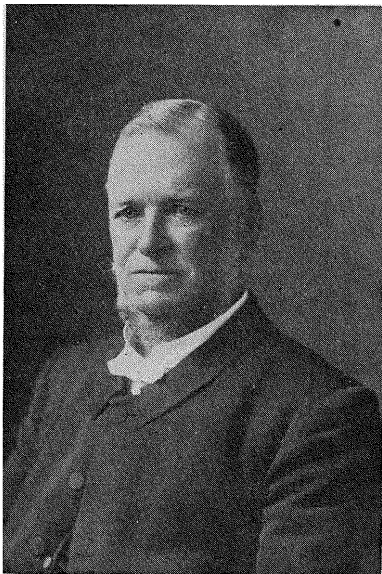


Ds. A. P. BURGER.
Middelburg, Tvl., sedert 1884.
De Synode meermalen als As-
sessor gediend.





Ds. J. H. HOFMEYR. De 3de Februarie 1835 te Kaapstad geboren en van jongs af lust gevoelende zijn leven aan de evangeliebediening te wijden, bereidde Ds. J. H. Hofmeyr zich alhier daartoe voor, eerst op het opvoedingsinstituut „Tot Nut van 't Algemeen.” Daarna ging hij op veertienjarige leeftijd naar het Zuid-Afrikaans Kollege, waar hij in Wiskunde, Hebreeuws en Nederlands onderwijs genoot, terwijl hij zijn studie in het Latijn en Grieks voortzette onder de leiding van de welbekende Dr. Abraham Faure, die zoals hij voor zo menig



Ds. J. H. HOFMEYR.

ander toekomstig predikant der Ned. Ger. Kerk gedaan had, dagelijks een deel van zijn tijd te zijner beschikking stelde.

In 1853 ging hij, vergezeld van de studenten Charles Murray en I. G. J. Horak, naar Europa, ter voortzetting van zijn studie op de Universiteit van Utrecht, waar hij in Mei aankwam. Terstond aan het werk gegaan, deed hij met zijn genoemde medereizigers, tot wie ook nog Charl Marais behoorde, in Junie zijn eksamen in de Wiskunde, en in het volgend jaar zijn Propaedeuties eksamen. In September 1855 werd hij Kandidaat in de Theologie; waarna hij in de grote vakantie van het volgende jaar, met zijn akademievriend zowel als de vriend zijner jeugd, Dr. J. J. Kotze, een uitstapje maakte naar Amerika, waarheen toen vooralsnog geen kaapse predikanten hun schreden hadden gericht. Zijn Proponents-eksamen deed hij in Oktober 1857. Daarna bracht hij enige maanden in Schotland en Engeland door, vanwaar hij naar Holland terugkeerde, om afscheid te nemen en zich voor de terugreis naar zijn vaderland gereed te maken. In September 1858 kwam hij behouden te Kaapstad aan.

Bij zijn tergekoms was het gebrek aan predikanten zo groot, dat de jonge Ds. Hofmeyr, hoewel gans onbekend bij de gemeenten, binnen korte tijd niet minder dan tien beroepen ontving. Hij nam dat naar Murraysburg aan, waar hij in Mei 1859 als leraar bevestigd werd. Na verder meer dan eens een beroep te hebben afgewezen, nam hij in 1866 de uitnodiging aan naar Somerset Oost. Hoewel hij zeer dan eens de gelegenheid had deze standplaats voor andere, waaronder zeer gewenste, te verwisselen, wendde hij steeds het oor van alle lokstemmen af, zodat hij de gemeente Somerset Oost tot het einde van zijn leven bleef bedienen.

Bij de eerste Synode die hij bijwoonde, die van 1862, werd hij, op verzoek van Dr. W. Robertson, die toen juist tot Scriba was verkozen, hem als zijn assistent toegevoegd, welke betrekking hij ook in alle volgende Synoden bekleedde,



totdat hij in 1876, bij het aftreden van Dr. Robertson, in diens plaats als Scriba Synodi benoemd werd. Van 1897 tot 1906 bekleedde hij de moderatorstoel. Jaren lang was hij kurator van de Theologische Kweekschool en voorzitter van de Admissie-eksamenkommissie. Hij overleed te Kaapstad op 25 Augustus 1908, na een ernstige operatie ondergaan te hebben, en werd te Somerset Oost begraven.

De Synode van 1909 heeft het volgende getuigenis aangaande Ds. Hofmeyr te boek gesteld: „Hij heeft de Kerk voor bijna 50 jaren met grote ijver en bekwaamheid, met innige vroomheid des levens, en met waarachtige toewijding aan zijn Heer gediend.”

Ds. A. D. LUCKHOFF, Sr. Geboren 3 Julie 1836 te Stellenbosch, de tweede zoon van de godzalige rijnse zendeling, de Eerw. P. D. Lückhoff, ging de jonge Danie op twaalfjarige leeftijd naar Elberfeld in Duitsland, om aldaar aan het zendinghuis voor zendingkinderen, opgevoed te worden. Na de voltooiing van zijn letterkundige studieën aldaar, begaf hij zich naar Utrecht, Holland, voor zijn opleiding in de Godgeleerdheid, die hij op vijf en twintigjarigen leeftijd voltooide. Naar de Kaap teruggekeerd, werd hij in 1861 bevestigd in zijn eerste gemeente Colesberg; ging vandaar (1875) naar de moedergemeente Kaapstad, waar hij als bijzondere werkkring de wijk van de Nieuwe Kerk bearbeidde, verhuisde vervolgens (1886) naar Durbanville en ontving aldaar zijn emeritaat in 1904, na 43 jaren van zeer getrouwe, voorbeeldige en gezegende evangeliebediening in onze Kerk. In al deze gemeenten werd hij innig bemind, en blijft zijn nagedachtenis

leven in aller harten. Doch ook in de wijdere kring van de Kerk werd zijn naam en werk in ere gehouden; zodat het geen wonder was dat hij, na het heengaan van de onvergetelijke Professor John Murray tot Hoogleraar aan onze Kweekschool werd gekozen—een keuze waarvoor hij echter bedankte, zowel om gezondheidsredenen als om zijn nederige dunk van zijn bekwaamheid voor dit hoge ambt. In zijn gemeentelijke arbeid ging zijn liefdevol hart vooral uit tot de minder bevoorrechten, de ouden en zwakken, weduwen en wezen, en was hij dan ook steeds bezig met onderne-



Ds. A. D. Lückhoff.



mingen voor hun verzorging. Zo ontstonden het Kinderzendinghuis voor verwaarloosde kinderen, de Dorkas-Huizen voor oude vrouwen, „Rogelim”—het Tehuis voor oude mannen, het Diakonessen-Hospitaal voor zieken, en het Rusthuis te Durbanville voor zwakken en uitgeputten. Van al deze inrichtingen was hij de stichter en vader, en zij zullen steeds daar staan als blijvende en welsprekende monumenten te zijner gedachtenis, vooral van het barmhartig gevoel van zijn hart dat, met de liefde van zijn barmhartige Heiland vervuld, altijd biezonder zich het lot der hulpbehoefigen en ellendigen aantrok.

Ds. Lückhoff diende de Kerk als Aktuarius Synodi van 1876 tot 1890. Hij overleed te Kaapstad op 5 April 1916 aan de gevolgen van een auto-ongeluk, dat hem overkomen was.

Ds. GILLES VAN DE WALL. Ds. van de Wall werd in 1828 te Arnhem in Nederland geboren. In zijn jongelingsjaren vertrok hij naar Amerika, alwaar hij aan het Seminarie der Ned. Ger. Kerk in de Veren. Staten tot de Evangeliebediening werd opgeleid, en in 1856 tot leraar van die Kerk werd bevorderd en bevestigd. In het jaar 1860 op bezoek zijnde in Holland, ontmoette hij Dr. Robertson, en na kennis genomen te hebben van de behoefte aan predikanten in Zuid-Afrika, besloot hij hierheen te komen. In 1862 werd hij te Bloemfontein tot leraar bevestigd, en in 1870 werd hij de opvolger van wijlen

Ds. van der Lingen aan de Paarl. Alhier arbeidde hij, met een onderbreking van ongeveer een jaar (gedurende welke tijd hij in de gemeente van Kaapstad stond, doch weer teruggeroepen werd naar zijn vorige standplaats) tot in het begin van het jaar 1895, toen hij wegens lichaamszwakheid zijn emeritaat aanvraagde. Ds. van de Wall heeft zich als een gevierde kanselredenaar in onze Kerk grote roem verworven. Hij diende de Kerk als Moderator Synodi van 1880 tot 1883 en als Assessor van 1883 tot 1890. Hij ontsliep op 2 Januarij 1896.



Ds. GILLES VAN DE WALL.



Ds. ANDREW McGREGOR. Ds. Andrew McGregor kwam in 1862 uit Schotland naar Zuid-Afrika op uitnodiging en aandrang van Dr. W. Robertson van Swellendam, die door de Konferentie, te Worcester gehouden, naar Europa afgezonden was om voorziening te maken in de predikantenood van die tijd. Kort na zijn aankomst alhier werd hij in de gemeente Robertson bevestigd als opvolger van de begaafde, godvruchtige en zo vroeg ontslapen Ds. C. H. de Smidt. Deze gemeente is zijn enige geweest, en aan haar heeft hij als een zeer getrouwe pastor



Ds. A. McGREGOR.

zijn leven gewijd, een leven rijk aan bijzondere gaven van hart en hoofd en lichaam. Hij had grote werkkraft en arbeidde met onvermoeide ijver. Als vrucht van die arbeid heeft hij gedurende zijn veertigjarige bediening de gemeente van Robertson op elk gebied tot een hoge mate van ontwikkeling gebracht. Bijna de gehele bevolking van dat distrikt is onder zijn invloed gevormd, en in die scholen opgeleid, welker oprichting hij als zijn eerste roeping beschouwde. Hij was een kindervriend bij uitnemendheid, en was diep overtuigd van de roeping der Kerk om de jeugd voor Christus te winnen. Daartoe stichtte hij in 1881 een maandblad, *De Kindervriend*, gewijd aan de belangen van de Zondagschool, een blad dat heden nog bestaat. Ook gaf hij een liederbundel, *Zionaliedereren*, ten gebruike van de jeugd, benevens een kinderbijbel, een katechisatieboek en andere boeken van godsdienstige aard uit. Evenzeer was hij een liefhebber van de zending, en heeft die liefde aan zijn gemeente zó weten mede te delen, dat zij reeds jaren lang in dit opzicht onder de eerste gemeenten der Kerk gestaan heeft. Aan onze Kerk en ons volk was hij zeer gehecht, en heeft op verschillende Synodale Kommissies de Kerk belangrijke diensten bewezen.

Ds. McGregor trad in dienst in 1862, werd emeritus 1902 en overleed te Kaapstad 17 Julie 1918 in de ouderdom van 89 jaren. Zijn stoffelik overschot werd te Robertson begraven, en naast hem rust ook dat van zijn echtgenote, die een zeer bekwame en toegewijde levensgezellin voor hem was en enige jaren na hem ontslapen is.

Dr. JOHANNES JACOBUS KOTZE, G.zn. Dr. Kotze werd de 8ste September 1835 op de plaats Blatwberg, nabij de Kaapstad geboren. Hij genoot zijn eerste onderwijs bij het „Nut van 't Algemeen” en ging vandaar naar het Zuidafrikaanse Athenaeum. In het jaar 1854 vertrok de jonge Kotzé naar Europa, om aan de Hogeschool te Utrecht in Holland zijn letterkundige en theologiese studies voortzetten. Na tot Kandidaat in de Theologie te zijn bevorderd, legde hij het doktoraal eksamen met goed gevolg af, zodat hij 25 Januarie 1861 als Theologiae Doctor met lof promoveerde, en wel na openbare



Dr. J. J. Kotzé.

verdediging van een dissertatie over *Lactantius*. Intussen had hij ook de Universiteit van Heidelberg in Duitsland bezocht, om zich in het Duits te oefenen, en ook de Theologiese lessen van Umbreit, Hundeshagen en Rothe bij te wonen. Ook Genève in Zwitserland werd door hem bezocht, alwaar hij gelegenheid had zich in 't Frans te oefenen. Een reis naar N.-Amerika werd mede in die tijd door hem ondernomen. Intussen had hij een aanbod ontvangen om als professor werkzaam te zijn aan het Seminarium van de Vrije Schotse Kerk te Amsterdam, aan welks hoofd Dr. Schwartz toen stond. Door het overlijden van Da Costa, die de lessen in de Theologie had gegeven, was er een tijdelijke vakature ontstaan. Dat werk moest Dr. Kotzé voortzetten. Hij bedankte echter voor het aanbod, omdat hij de overtuiging had in zijn vaderland te moeten arbeiden. In de Kaap aangekomen, wilde men dat hij als hulpprediker voor wijlen Dr. Abraham Faure in de hoofdstad zou blijven. Een verzoek van gelijke aard kwam van de Evangelies-Lutherse Kerk, die hem als leraar begeerde. Met het oog echter op zijn zwakke gezondheidstoestand besloot hij het beroep naar Richmond aan te nemen. Aldaar arbeide hij tot het jaar 1879, toen hij naar de Kaapstad beroepen werd. Doch in 1877 werd het hem andermaal vergund Europa, benevens Egypte en Palestina, met een edelmoedig lid van zijn gemeente te bezoeken. Zijn verblijf te Richmond droeg bij tot volkomen herstel van zijn gezondheid. Als voorzitter van de Senaat van het Zuidafrikaanse Kollege oefende Dr. Kotzé invloed uit op de opvoeding van de zonen des lands, en als eerste predikant van de gemeente onzer Kerk in de Kaapstad had hij overvloedige gelegenheid de belangen van die Kerk te behartigen. De Synode van 1890 koos hem tot haar Aktuaris. Ook als eksaminator bij kerkelijke eksamens en als lid van verschillende kerkelijke kommissies heeft hij aan de Kerk menige belangrijke dienst bewezen. Hij overleed te Zeepunt, 4 Desember 1899.

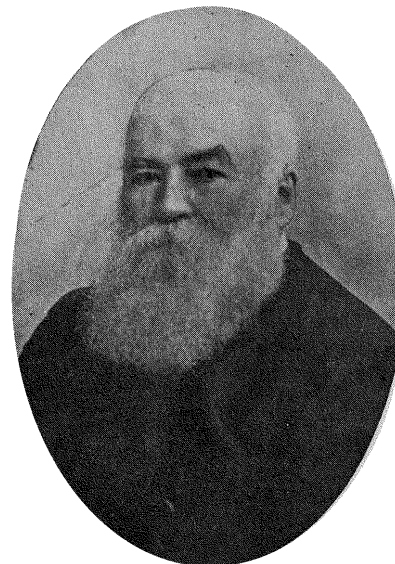


Ds. A. I. STEYTLER. Ds. Abraham Isaac Steytler werd op 5 Februarie 1840 te Zeepunt geboren, en na zijn voorbereidende studieën genoten te hebben aan de school van Dr. Changuion, vertrok hij op vijftienjarige leeftijd eerst naar Engeland, waar hij een jaar in een hoogkerkelijke omgeving doorbracht, een ondervinding welke hem later goed te stade kwam. In 1856 ging hij echter over naar Holland en bracht zes jaren door op de Universiteit van Utrecht.

Bij zijn terugkeer naar Zuid-Afrika op 22-jarige leeftijd in 't begin van 1868, werd hem gevraagd om voor 'n tijd als hulpprediker in de Kaapstad te dienen; doch kort daarna vertrok hij naar Uitenhage, waar hij in de tweede helft van het genoemde jaar als opvolger van Ds. Alexander Smith beroepen en bevestigd werd. Hier mocht hij met lust en vrucht 18 jaren lang arbeiden, gedurende welke tijd hij het Riebeek-Kollege voor meisjes in oppositie tegen de roomse kloosterschool stichtte, en daarna ook een school voor jongens. Tijdens zijn bediening aldaar werd een deel van de uitenhaagse gemeente afgesneden onder de naam van Steytlerville.

Na herhaalde beroepen naar de Kaapstad ontvangen te hebben, vertrok hij in 1881 daarheen. In de kaapstadse gemeente heeft Ds. Steytler 34 jaren gearbeid, en heeft zich ook daar doen kennen als 'n ijveraar in het belang van de opvoeding. Het was voor 'n groot deel tengevolge van zijn ijverige pogingen; dat 't Goede-Hoop-Seminarie en de Normaalschool gesticht werden, en later het Hofmeyr Tehuis voor jongens en het Saasveld-Tehuis voor meisjes. Ds. Steytler had onze Kerk hartstochtelik lief, en voelde diep enige afwijking van de weg, waarop, naar zijn overtuiging, haar waarachtig heil alleen te vinden was. Haar predikanten, werkzaamheden, inrichtingen en belangen droeg hij op zijn hart, en gaarne diende hij haar in het werk van haar vele kommissies. Hij was lang lid van 't Curatorium van

de Kweekschool en van de Proponentseksamen-Kommissie, en het was aan hem te zien, met welke lust hij jaarliks bij de sluiting van de lessen der Kweekschool presideerde. Bij de stichting van de Raad der Kerken in 1907 werd hij geroepen om over de eerste vergadering te Pretoria te presideren. Twee jaren daarna werden zijn kerkelijke werk-



Ds. A. I. STEYTLER.

zaamheden openlik door de Kerk bekroond, toen de Kaapse Synode hem tot de Moderatorstoel riep. Vóór de volgende Synode in Oktober 1915 bijeenkwam, had Ds. Steytler zijn emeritaat aanvaard. Hij overleed 17 Desember 1922.

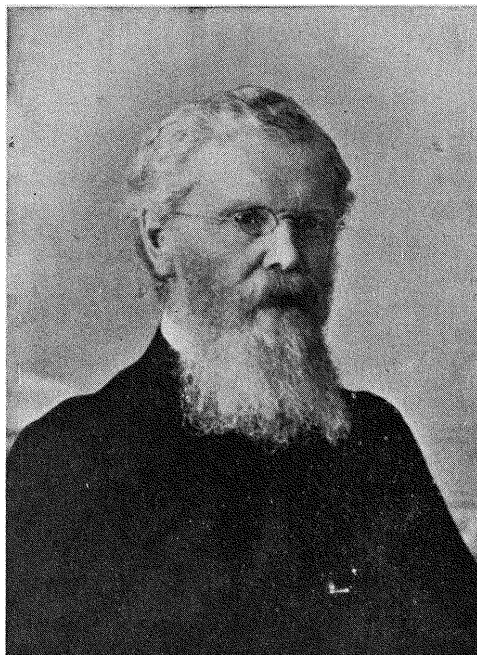




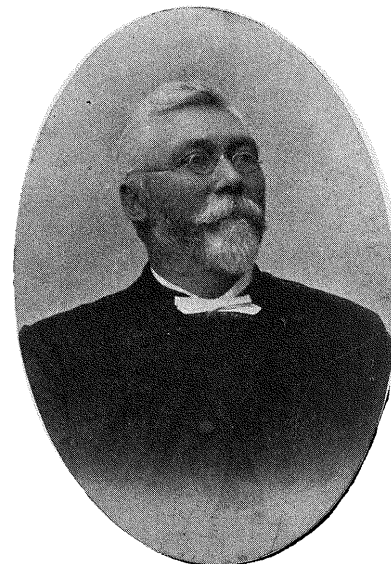
Een drietal Predikanten die op 't gebied van Kerkwet en Kerkrecht autoriteiten zijn geweest.



Ds. W. P. DE VILLIERS.
Geb. 10 Jan. 1843. Opgeleid te Stellenbosch. Pred. te Beaufort-West 1868—1875; Carnarvon 1875—1904. Overleden 10 April 1908.



Ds. DAVID ROSS, M.A.
Geboren 24 Mei 1831 in Schotland. Gelegitimeerd 1863. Predikant te Lady Grey 1863—1907. Overleden 3 Sept. 1915. Vader van verscheidene gemeenten. Wegens zijn grote kennis een nuttig lid in kerkelijke vergaderingen.



Ds. GUSTAV ADOLPH SCHOLTZ.
Geb. 1 Maart 1853 te Worcester. Opgeleid te Stellenbosch en gelegitimeerd 1875. Na legitimatie ook enige tijd in Schotland, Holland en Duitsland gestudeerd. Predikant te Calvinia (tweede gemeente), 1877 — 1882; Hopetown, 1882 — 1889; Colesberg, 1889 — 1908. Wegens zwakke gezondheid emeritus geworden 1 Sept. 1908.





DS. JOHANNES RUDOLPH ALBERTYN.

Zoon van Ds. P. K. Albertyn. Geboren aan de Paarl 8 Maart 1847. Opgelid te Stellenbosch. Predikant, St. Stephen's, Kaapstad, 1872—1874; Middelburg, Kaap, 1874—1883; Riversdale, 1883—1893; Wellington, 1893—1910. Zijne bediening droeg in biezondere zin 't kenmerk van evangeliesatie-werkzaamheid. Overl. 17 Junie 1920.

Twee Kanselredenaars.



DS. PAUL AUGUST WINTER.

Geboren te Kaapstad 4 Nov. 1851. Kwam in 1879 uit de Lutherse Kerk over tot de Ned. Ger. Kerk en bediende de gemeenten Bultfontein, Hartebeestfontein en Middelburg, K.P. Diende als Moderator de Vrystaatse en als Assessor de Transvaalse Kerk. Als schrijver gaf hij ook veel hulp aan de redakties van *De Fakkel* en *De Kerkhede*. Overleden Mei 1906.

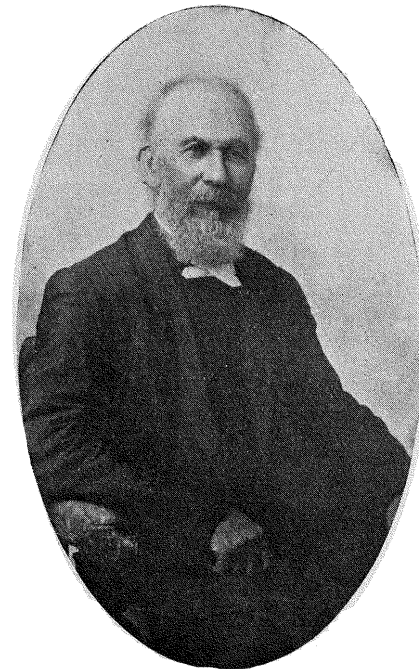




DS. G. W. STEGMANN, JR.

Geboren te Kaapstad 18 Maart 1844. Gelegitimeerd 1866. De eerste kwekeling uit ons Theologies Seminarie die van de moedergemeente in de hoofstad leraar is geworden. Pred. te Kaapstad 1867—1880; Oudtshoorn 1880—1891. Overleden 17 Nov. 1891.

**Twee vruchtbare
Evangeliepredikers.**



DS. GEORGE MURRAY.

Jongste zoon in de evangeliebediening van Ds. Andrew Murray, Sr, Geb. 7 Aug. 1845. Opgeleid Stellenbosch, Predikant te Willowmore, 1869—1879; Swellendam, 1879—1892; Oudtshoorn, 1892—1910; De Hoop, 1910—1916. Heeft de Kerk op vele en belangrijke Kommissies en Zendingen grote diensten bewezen. Emeritus 1916. Overl. 18 Mei 1921.



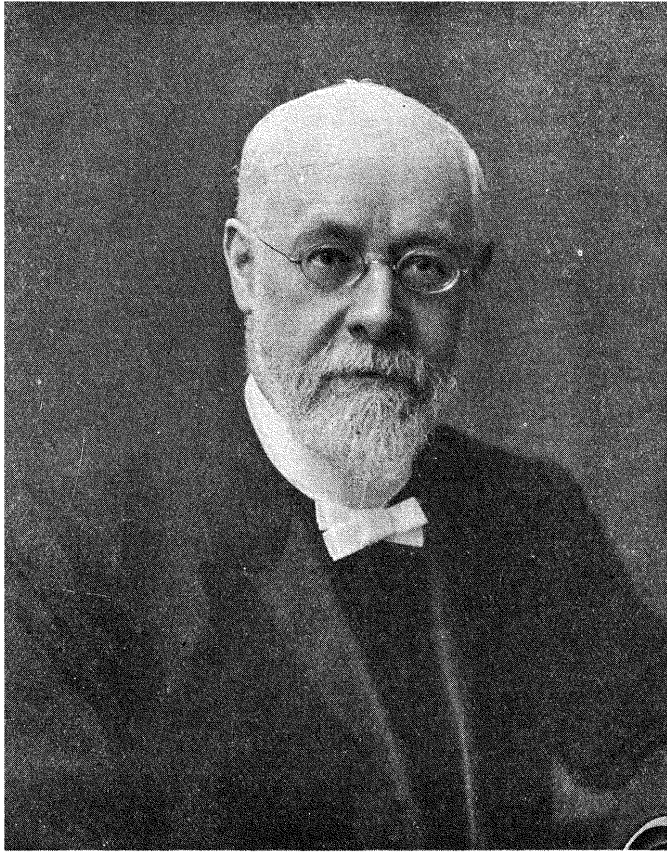
Prof. J. I. MARAIS. Johannes Izak Marais werd te Kaapstad op 23 Augustus 1848 geboren. Zijn eerste onderwijs genoot hij aan de knie van zijn godvrezende ouders, David Pieter en Elizabeth Marais, en aan het „Tot Nut van 't Algemeen.” Later woonde hij een tijdlang de klassen bij op de school van Dr. Changuion, en van 1861 tot 1866 was hij student op het Z.A. Kollege, waar hij de gouden medalje verwierf, die in die dagen aan de beste student werd toegekend. Hij passeerde het Admissie-eksamen en werd als student ingeschreven aan het Theologies Seminarie te Stellenbosch, waar hij van 1866 tot 1871 leerling was van die twee uitstekende mannen (wier kollega hij weldra worden zou), John Murray en Nicolaas Hofmeyr. Na voltooide theologiese kursus en verkregen graad van kandidaat tot de Heilige Dienst, bezocht hij met zijn boezemvriend, de Kandidaat H. L. Neethling, Europa, waar beiden gedurende 1871 en 1872 lessen in de theologie en wijsbegeerte volgden aan de Universiteiten van Edinburgh (Schotland) en Utrecht ((Holland). Aanvang 1873 teruggekeerd in het vaderland, trad Marais voor vijf maanden op als hulpprediker in de moedergemeente Kaapstad. Daarna werd hij te Hanover beroepen, welk beroep hij ook aanvaardde. Toen hij er aankwam, waren er twee gemeenten—de N.G. Gemeente, die bediend was geweest door Ds. T. F. Burgers (pas tevoren tot president van de Transvaal benoemd) en de vrije gemeente, die zich in de liberale beschouwingen van Burgers niet had kunnen vinden, en zich derhalve had afgescheiden. Van deze laatste was Ds. C. W. du Toit predikant. Deze nam welhaast een beroep naar Pearston aan, en de weg werd alzo gebaad tot de hereniging der gemeenten, welke hereniging door de takt en het beleid van Ds. Marais niet lang daarna tot stand gebracht werd. In 1876 is Ds. Marais in de echt getreden met Hester Magdalena, oudste dochter van Dr. Oloff de Wet Fehrsen. De datum was 23 Augustus, de geboortedag

zowel van bruidegom als van bruid. Intussen was het Kuratorium van het Theologies Seminarium overgegaan tot de aanstelling van een derde hoogleraar. De keuze viel op de bekwame, nederige en innemende predikant van Hanover, die zich de keuze liet welgevallen en in Augustus 1877 in zijn ambt bevestigd werd. Te Stellenbosch heeft Professor Marais een lange, eervolle en vruchtbare loopbaan gehad. Toen hij er aankwam, was alles in wording. Het Gymnasium was toen nog maar een knaapje van elf jaren, terwijl de Bloemhof-school, die tans een van de grootste meisjescholen van het land is geworden, slechts twee jaren telde. Het was de dag van kleine dingen. In de jeugdige en ijverige Prof. Marais kreeg het Stellenbossche driemanschap (John Murray, N. J. Hofmeyr en J. H. Neethling) een krachtige medestander.

In 1880 was hij reeds sekretaris van de bouwkommissie van het nieuwe gebouw, waarvan in dat jaar de hoeksteen gelegd werd en dat later het Victoria-Kollege is geweest. Nog vijf jaren verliepen, voordat het gebouw voltooid werd en ingewijd kon worden. En van de dag der plechtige inwijding, toen Prof. Marais het woord voerde, heeft hij tot aan zijn dood, toen hij de hoge betrekking van Kanselier van de Universiteit van Stellenbosch bekleedde, een groot aandeel gehad aan de ontwikkeling van het Akademiewezen te Stellenbosch.

In 1894 kende hem de Universiteit van St. Andrew's (Schotland) de graad van Doktor in de Godgeleerdheid *honoris causa* toe. Een dergelijke onderscheiding viel hem in 1918 van de Universiteit van Zuid-Afrika te beurt.

Prof. Marais ontsliep te Stellenbosch 27 Augustus 1919. Wat hij als predikant en professor betekend heeft voor de Kerk, en als man van invloed in de samenleving en bij name op opvoedkundig gebied, kan niet in een korte schets als deze gezegd worden. Als een gave Gods aan de Kerk was



PROF. DR. J. I. MARAIS.

hij groot en briljant in alles, wat hij was en deed. Hij was een man van wijde belesenheid en grote geleerdheid. Aan zijn grote geleerdheid paarde hij een ruim hart, dat geen eksklusivisme kende. Op kerkelijk en theologies gebied verwierf hij zich roem. Als prediker muntte hij uit door zijn welsprekendheid, sierlikheid van taal en voordracht. Daarbij was hij een vaardige schrijver, die in menig tijdschrift en vooral in zijn eigen *Gereformeerde Maandblad*, vele stukken heeft geschreven, die blijvende historische waarde hebben. Uit zijn pen zijn verschenen: „Geschiedenis der N.G. Kerk in Zuid-Afrika,” „De Tien Geboden,” „Preeken over het leven van Samuel.” Bovenal was Prof. Marais een man met een ongeveinsd en kinderlik geloof, een nederige en geniale persoonlijkheid.

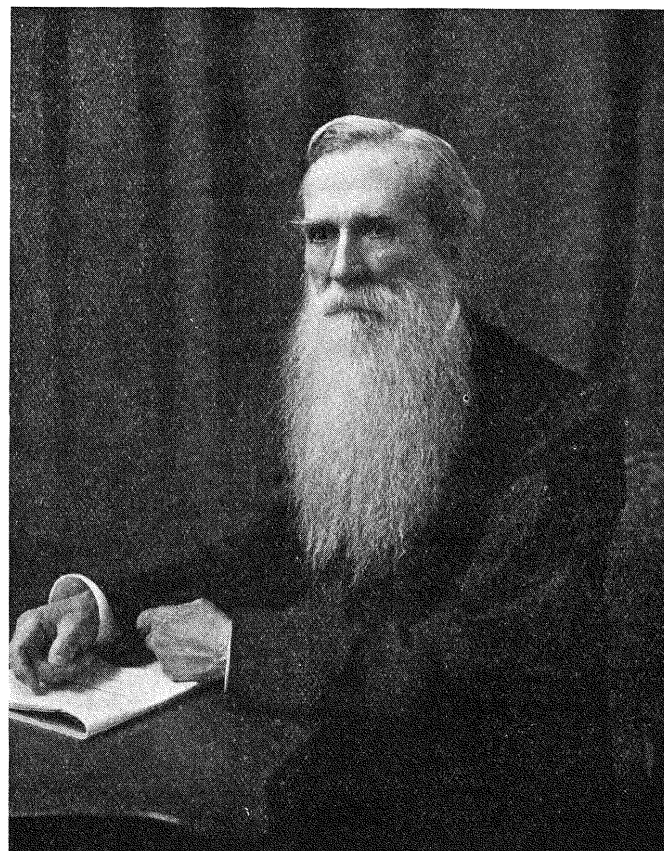
Prof. Dr. P. J. G. DE VOS. Prof. Pieter Jacobus Gerhardus de Vos werd de 29ste Oktober 1842 op een boereplaats nabij het dorp Worcester

geboren. Zijn voorbereidende opleiding genoot hij vooral onder de heer A. N. Rowan, die te Worcester een bloeiende school had en later Inspekteur van Scholen in de Kaap-Kolonie was. Zijn eerste lessen in Latijn en Grieks ontving hij aan de Paarl van de heer Rosenschweig, en daarna bracht hij drie jaren aan het Z.A. Athenaeum in de Kaapstad door, waar hij zich tevens voorbereidde voor het Admissie-eksamen van het Theologies Seminarie. Na zijn Kandidaats-eksamen ging hij naar Edinburgh, waar hij in „The New College” de klassen bijwoonde; en daar de Synode van de Vrije Schotse Kerk hem de jaren aan 't Seminarie te Stellenbosch doorgebracht toerekende, kon hij in 1866 zijn laatste eksamen aldaar afleggen en als predikant van die Kerk erkend worden. Na ook in Utrecht enige maanden de klassen bijgewoond te hebben, keerde hij naar zijn vaderland terug en werd in 1867 als predikant van Piquetberg ingezegend. Na vier jaren aldaar met zegen gearbeid te hebben,

nam hij een beroep naar de gemeente Caledon aan. Daar was hij de opvolger van de waardige Ds. P. K. Albertijn, die als emeritus-predikant in die gemeente woonachtig was. In 1880 ging hij naar Riversdal, waar hij slechts drie jaren mocht doorbrengen, toen hij als professor in de Theologie aan onze Kweekschool te Stellenbosch werd aangesteld in de plaats van Prof. John Murray, die kort tevoren overleden was. Reeds als jong predikant nam hij een levendig aandeel in de algemene werkzaamheden van de Kerk en diende hij haar als kurator van Kweekschool en Normaalschool, als lid van de Synodale-, van de Examen- en Zendingkommissie.

Prof. de Vos aanvaarde in 1883 zijn ambt als professor aan de Kweekschool. Hij heeft, naast zijn belangrijk werk als hoogleraar, ons land en volk trouwe diensten bewezen, voornamelijk als voorzitter van de Taalbond sedert het ontstaan daarvan, en als ijveraar voor opvoeding en onderwijs. Vooral heeft hij zich beijverd in het belang van de opvoeding en opheffing van onze arme blanken. In 1900, toen de grote oorlog hier te lande woedde, was hij lid van de deputatie naar Engeland ten einde, zo mogelijk, een blijvende vrede te bewerkstelligen tussen Groot-Brittanje en de Republieken.

Toen de Universiteit van Stellenbosch in het leven geroepen werd, koos zij Prof. de Vos tot haar Kanselier, en twee jaren geleden heeft die Universiteit hem de graad van Litt.D. (honoris causa) toegekend, „op grond van de grote diensten door hem aan Zuid-Afrika, en meer bepaald het Hollandssprekend deel daarvan, bewezen op het gebied van intellektuele, zedelijke, nationale en godsdienstige opheffing, vooral door zijn arbeid gedurende bijna vijftig jaren aan de vorming en opleiding van de Evangeliedienaren der Ned. Geref. Kerk in Zuid-Afrika, alsook door het voorname aandeel, dat hij genomen heeft aan de oprichting en de ontwikkeling van de Taalbond.



PROF. DR. P. J. G. DE VOS.

Prof. C. F. J. Muller, B.A. werd op 22 Desember 1845, op een plaats in de nabijheid van het dorp Graaff-Reinet, geboren. Van zijn 7de tot zijn 14de jaar genoot hij achtereenvolgens onderricht aan een private-



PROF. C. F. J. MULLER.

een Goevernements- en een Kerschool. Toen hij de school verliet, werd hij enige maanden aan het Civiële Kommissaris-kantoor, en daarna bij een prokureur en notaris, geplaatst, om in de wetgeleerdheid opgeleid te worden. Daar hij echter van zijn vroegste jeugd lust had tot het

leeraarsambt, zette hij privaat zijn studieën voort, gebruik makende van zodanige hulp als toen te bekomen was. In Januarië 1865, toen hij als prokureur kon toegelaten worden, wist hij zijn ouders te bewegen hem naar het Graaff-Reinet Kollege te zenden, alwaar hij zijn voorbereidende studieën tot de Kweekschool, onder de docenten Gill en Guthrie, kon voortzetten. Daar er niemand was, die hem onderwijs in het Hebreeuws en in 't Nederlands geven kon, ging hij enige maanden naar Murraysburg, waar hij de hulp van wijlen Ds. J. H. Hofmeyr had. In Oktober 1866 kwam hij met lof door het Admissie-eksamen, en in Januarië 1868 behaalde hij het Tweede-klas Certifikaat in Letterkunde en Wetenschappen, destijds uitgereikt door een „Raad van Eksaminatoren,” en gelijkstaande met het tegenwoordig B.A.-eksamen. In November 1871 werd hij tot de evangeliebediening toegelaten, en kort daarop tot hulpprediker in de moedergemeente te Kaapstad aangesteld. Zijn eerste vaste standplaats was Swellendam, waar hij als opvolger van wijlen Dr. W. Robertson op 15 Juliië 1872 bevestigd werd. Ruim vijf jaren mocht hij in de gemeente werkzaam zijn, gedurende welke tijd hij meer dan eens kostbare blijken ontving van de toegenegenheid en liefde der gemeente jegens hem. Zijn werk aldaar was dan ook gezegend. Vooral mocht hij daar veel voor de zaak der opvoeding doen. Tegen het einde van 1877 nam hij een beroep aan naar de gemeente George, waar hij in Desember van dat jaar bevestigd werd, en tot het begin van 1887 met getrouwheid arbeidde. In 1881 bracht hij een bezoek aan Europa, Egypte en een deel van Palestina. In 1885 doorreisde hij als afgevaardigde der kaapse Kerk de Transvaal en Natal, tegelijkertijd de zendingstaties der



Ned. Ger. Kerk bezoekende. In Maart 1887 werd hij als opvolger van Ds. A. D. Lückhoff in de Kaapstad bevestigd, en in Februarie 1891 als leraar van de toen zelfstandig geworden gemeente „De Nieuwe Kerk.” Van deze laatste gemeente kan Ds. Muller met recht de stichter en vader genoemd worden. Hij had haar innig lief, en werd door haar zeer bemind. Hij bearbeidde haar dan ook met voorbeeldige ijver en trouw, en mocht veel vrucht op zijn werk zien. In 1896 woonde hij, als afgevaardigde der Kaapse Kerk, het Pan-Presbyteriaanse Concilie te Glásgow bij, en bracht ook een bezoek aan de Verenigde Staten. De Synode van 1897 koos hem tot haar Scriba en, toen men in 1898 tot de aanstelling van een additionele hoogleraar voor de Kweekschool te Stellenbosch overging, werd hij als vierde professor gekozen. In deze betrekking was hij werkzaam tot aan zijn dood op 13 Augustus 1915. Hij was een der oprichters van „De Volksbode” en van „Het Gereformeerde Maandblad,” en, terwijl hij te George stond, redakteur van een gemcentelik blad, „De Bezoeker van George.”

Prof. Muller was gedurende zijn gehele ambtsleven een onvermoeide arbeider, een onverschrokken dienstknecht van Jezus Christus, een ijverige zielezoeker, een bekeringsprediker, een trouwe en liefdevolle broeder en vriend, en een man van sterke overtuigingen. Hij was ook een grote kampvechter voor de leer van zijn Kerk, vooral tegen de Roomsén. Uit zijn pen zijn verschenen: „De Leerstukken der Sabbatarieërs,” „Roomsehe Dwalingen Wederlegd,” „Reisverhalen aangaande Egypte en Palestina.”


Een van Zuid-Afrikas knapste zonen. Een gegraduateerde van vier Universiteiten—de Káapse, Londense, Utrechtse en Edinburgse. Geordend 1914. Eerst hulpprediker te Stellenbosch en later predikant te Philippolis. Innige liefhebber van zijn volk en



TOBIAS BALLOT MULLER, M.A., PH.D., D.D.

Kerk. Hij was de beminnelike en beminde Dr. Tobie van allen die hem kenden. Bezweken aan de griep 25 Okt. 1918. Zijn korte doch gezegende loopbaan vertoondé de kenmerken van degelikheid en toegewijdheid.





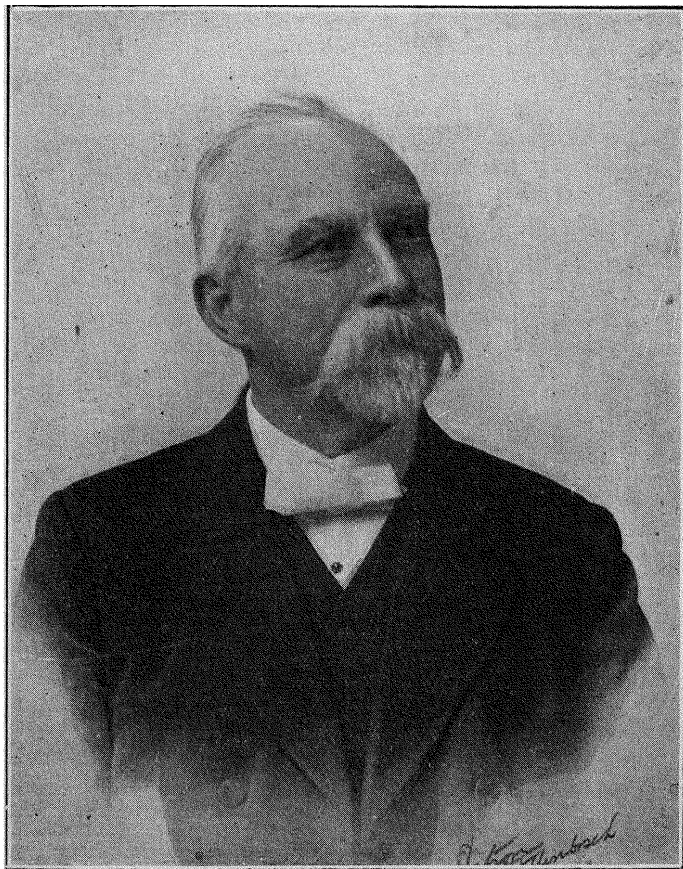
Prof. Dr. A. Prof. Adriaan Moorrees werd geboren **MOORREES.** op 18 Augustus 1855 te Malmesbury, waar zijn vader, Ds. J. C. le Fèbre Moorrees van 1833 tot 1881 als predikant bij de N.G. gemeente stond. Na zijn aanvankelijk onderwijs op zijn geboorteplaats ontvangen te hebben, werd hij student aan het Zuidafrikaanse Kollege te Kaapstad. Hier voltooide hij zijn voorbereidende akademiëse studieën, en werd in 1874 toegelaten als student aan het Theologies Seminarie te Stellenbosch, waarna hij, om de kroon op zijn theologiese studieën te zetten, ook enige tijd aan de Universiteit van Utrecht (Nederland) doorbracht. In 1878 werd hij gelegiti-meerd en beroepen als hulpprediker naar de Noorder Paarl. In 1880 werd hij bevestigd te Richmond, welke plaats hij in 1892 voor Kaapstad verwisselde, en in 1895 werd hij predikant aan de Zuider Paarl. In 1908 werd hij als opvolger van wijlen Professor Hofmeyr benoemd als hoogleraar in de kerkgeschiedenis en aanverwante vakken aan het Theologies Seminarie te Stellenbosch.

In de N.G. Kerk staat Professor Moorrees zeer hoog aangeschreven vanwege zijn buitengewone bekwaamheid, zijn degelijke wetenschappelijke vorming en zijn grondige kennis van het kerkrecht en de kerkelijke wetten. Als kanselredenaar heeft hij zich buitengewone roem verworven door zijn schitterende welsprekendheid. In de kerkelijke vergaderingen, zo van de Ring als van de Synode, heeft hij steeds een ereplaats ingenomen en zijn invloed ten goede doen gelden. Van 1894 tot 1906 was hij Assessor Synodi, en in 1906 werd hij gekozen tot het hoogste kerkelijke ambt, dat van Moderator Synodi. In 1900, tijdens de tweede Vrij-

heidsoorlog in ons land, werd hij door het volk afgevaardigd als lid van een Deputatie naar Engeland ten einde, zo mogelijk, een blijvende vrede te bewerkstelligen tussen Groot-Brittanje en de Republieken.

Aan de zaak van het onderwijs heeft Professor Moorrees uitnemende dienste bewezen, niet slechts door de bevordering van onderwijsbelangen in de verschillende gemeenten door hem als predikant bearbeid, maar ook door de waardige rol door hem vervuld in verband met de werkzaamheden van de verschillende kommissies inzake het openbaar onderwijs, waarop hij zitting had. Jarelang was hij voorzitter van de Synodale Opvoedingskommissie. In 1891 ageerde hij als lid van de Parlementaire Kommissie voor het Onderwijs, terwijl hij in 1915 benoemd werd tot voorzitter van de Kommissie voor de Provinsiale Taal-Ordonnantie. Van 1896 tot 1918 ageerde hij als eksaminator in het Nederlands bij de verschillende eksamens van de Universiteit van de Kaap de Goede Hoop, terwijl hij, sedert de instelling van de graad, ook behulpzaam is geweest in verband met de eksamens voor de graad B.D. Ook was hij van 1897 onafgebroken lid van de Raad van de oude Universiteit e ntoen, in 1918, de drie nieuwe Universiteiten in het leven werden geroepen, werd Professor Moorrees, die vanaf 1908 lid en later voorzitter van de Raad van het Victoria-Kollege was geweest, gekozen tot eerste Vicekanselier van de Universiteit van Stellenbosch.

Als taalgeleerde en letterkundige heeft hij naam gemaakt, vooral door zijn degelijke kennis van de nederlandse taal en letteren en zijn literaire geschriften, zowel in poëzie als



PROF. DR. A. MOORREES.

in proza. Zijn gedichten werden bijeengebracht in een bundel getiteld „Zevenjaartjes,” die reeds herhaalde uitgaven hebben beleefd en meer dan eens zijn voorgeschreven voor speciale studie in verband met Universiteits-eksamens.

Niemand in Zuid-Afrika heeft meer gedaan dan Professor Moorrees voor de behartiging van de belangen van de hollands taal en de behartiging van de studie van de nederlandse letterkunde. Hij is een van de oprichters van de in 1890 gestichte Zuidafrikaanse Taalbond, van welk lichaam hij aanvankelijk Vice-voorzitter, nu al jaren achtereenvolgende voorzitter is. Ook aan de stichting en werkzaamheden van de Zuidafrikaanse Akademie, waarvan hij mede-voorzitter is, nam hij een werkzaam aandeel. Zijn diensten voor de bevordering van het Hollands in Zuid-Afrika en zijn verdiensten als letterkundige werden in 1904 erkend door zijn benoeming tot buitenlands lid van de Maatschappij der Nederlandse Letteren te Leiden. In 1919 verleende hem de Universiteit van Zuid-Afrika als erkenning van de grote diensten door hem aan land en volk bewezen de graad van Doktor in de Letteren *honoris causa*.

Prof. Dr. Moorrees vertegenwoordigt het aristokraties ideaal van het predikantendom uit 't verleden. Zijn voorkomen is eerwaardig en dwingt eerbied af. Ook is hij op zijn uiterlijk gesteld—altoos net en proper. Deze ordelijkheid en zwier draagt hij met zich in al zijn werk. Of hij leidt en of hij volgt, steeds doet hij het met waardigheid en met 'n besef van „een hoge en heilige roeping.”



Prof. Dr. J. DU PLESSIS. Prof. Johannes du Plessis zag het eerste levenslicht op 25 Julie 1868 te Cradock, alwaar zijn vader predikant was bij de Ned. Ger. Kerk. Zijn voorbereidend onderwijs ontving hij te Stellenbosch, en hij werd in 1884 ingeschreven als student aan het Zuidafrikaanse Kollege, en in 1888 nam hij de tweede plaats in op de honneurslijst in letteren en filosofie in het B.A.-eksamen. Gedurende de volgende vier jaren (1888-1892) studeerde hij in de theologie te Stellenbosch, en in Edinburgh en Halle, en in 1893 behaalde hij de B.D.-graad van de Universiteit van Edinburgh. Nadat Professor du Plessis in zijn vaderland teruggekeerd was, bearbeidde hij verscheidene gemeenten van de Kerk. Eerst was hij 'n tijdlang hulpprediker in de gemeente Paarl (Januarie—Junie 1894). Op 8 September van hetzelfde jaar werd hij als herder en leraar van de gemeente Zastron in de Oranje Vrijstaat met oplegging der handen bevestigd. Die gemeente bediende hij tot 1899, toen hij een beroep aannam naar de gemeente Kaapstad, met de wijk Zeepunt als zijn speciale werkkring. Daar bleef hij tot 1903, toen hij benoemd werd tot Algemene Zendingsekretaris van de Kerk. Gedurende twee jaren was hij ook Zaakgelastigde der Kerk, en gedurende de jaren 1910-1912 trad hij op als redakteur van *De Kerkbode*.

Heel spoedig bleek het, dat Professor du Plessis roem zou behalen als reiziger en schrijver. Hij is de meest bereisde man van onze Kerk. Hij heeft zeer veel van de

wereld gezien en heeft er wijsheid uit geput. 'Dadelik na zijn benoeming tot Zendingsekretaris van zijn Kerk ondernam hij een zendingreis van 1,000 mijlen in Midden-Afrika. Enige jaren later, terwijl hij redakteur van *De Kerkbode* was, verscheen zijn welbekend boek over de Geschiedenis van de Christelike Zending in Zuid-Afrika.

In 1913 ondernam hij zijn grote reis, die hem een plaats onder de onverschrokken zending-reizigers in Afrika bezorgd heeft. In dat jaar begon hij de reis van de Niger-rivier naar Mombasa, van Mombasa naar de mond van de Kongo, en vandaar weer terug naar de mond van de Zambezierivier. Het verslag van deze onderneming werd in 1917 uitgegeven onder de titel „Thrice through the Dark Continent,” in het Hollands gepubliceerd onder de titel „Een Toer door Afrika.”

Sedert 1916 is hij Hoogleraar in de Nieuw-Testamentiese Inleiding en Exegese aan de Theologiese Kweekschool van Stellenbosch. In 1921 heeft de Universiteit van Kaapstad hem de eregraad van D.Litt. toegekend in erkenning van het groot werk door hem op literaries gebied gedaan.

Hij is de schrijver bij uitnemendheid van onze Kerk. Hij schrijft gemakkelijk, interessant en opbouwend.

Professor du Plessis is een geleerde onder onze Afrikaners. Hij weet van alles veel, en is 'n man van verbazende veelzijdigheid. Er is bijna niets uit het leven waarin hij geen belang stelt, en waaraan hij niet met raad en daad kan deelnemen. Bovendien is hij prakties, zodat hij zelden mistast als hij iets onderneemt.





PROF. DR. E. E. VAN ROOYEN.

Geb. 1 Maart 1884 te Oudtshoorn. Opgeleid te Stellenbosch (1906—1909) en aan de Vrije Universiteit te Amsterdam (1910—1911). Hulp-prediker te Montagu (1911—1914). Terug naar Holland voor verdere studie in de godgeleerdheid 1914—1916. Gepromoveerd 28 Feb. 1916 met een dissertatie over „Het Sceptimisme van David Hume.” Predikant Nieuwe Kerk, Kaapstad, 1916—1920. Professor aan onze Kweekschool in Exegese van het O.T. en Apologetiek sedert 5 Mei 1920.

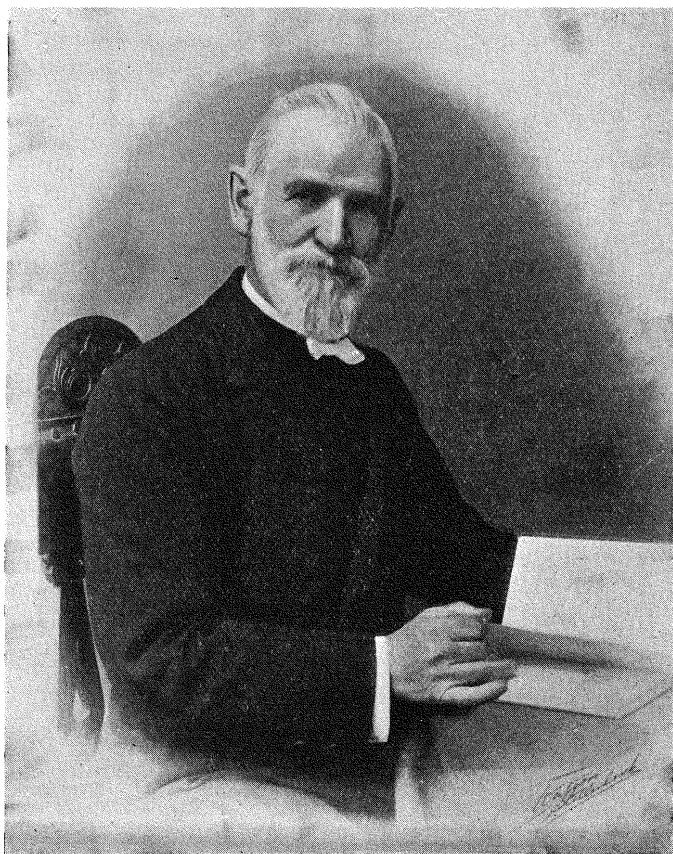


PROF. DR. J. DU PLESSIS.



PROF. DR. B. B. KEET.

Geboren 20 Junie 1885 te Alice. Van de Kaapse Universiteit B.A. in 1904 en M.A. in 1906. Theologiese opleiding te Stellenbosch (1907—1910) en te Princeton en aan de Vrije Universiteit, Amsterdam, 1911—1913. Gepromoveerd 24 Okt. 1914 met een dissertatie over „De Theologie van Ernst Troeltsch.” Hulpprediker, Noorder-Paarl, 1914—1916. Predikant te Graaff-Reinet, 1916—1919. Professor in Dogmatiek, Ethiek, Keikrecht en Encyclopaedie sedert Feb. 1920.



Ds. D. S. BOTHA.

Ds. D. S. BOTHA. Ds. Daniel Stephanus Botha werd aan het welbekende Goudini Bad, in het distrikt Worcester, op de 26ste Augustus 1852 geboren. Zijn eerste schoolonderwijs ontving hij in een private school bij het ouderlijk huis, en later had hij in de Goevernementsschool te Worcester het voorrecht van de leiding van zulk een voortreffelijke onderwijzer als de heer A. N. Rowan, die een grote invloed ten goede op zijne leerlingen uitoefende en later inspekteur van scholen werd. In 1871, toen hij nauweliks 19 jaren oud was, werd hij aangesteld als hoofdonderwijzer van een kleine school te Villiersdorp, waar destijds Ds. J. P. Jordaan predikant was. Tegen het einde van het volgend jaar legde hij het Godsdiensonderwijzers-eksamen af. Hij maakte zich toen reeds verdienstelijk als voorganger bij bidstonden en godsdienstoefeningen, vooral toen de gemeente in 1875 vakant werd door 't vertrek van de predikant naar Philipstown. Ds. Frans Lion Cachet, de volgende leraar, zag dadelik, dat de jonge onderwijzer grote gaven had om te prediken, en maakte dikwels gebruik van zijne diensten. Op 17 April 1879 legde hij met goed gevolg het zendelings-eksamen te Stellenbosch af. Hij gevoelde toen dat de tijd gekomen was dat hij Villiersdorp, waar hij intussen met Mej. H. Kriel in het huwelijk was getreden, moest verlaten. Hij ging naar de Paarl, waar hij door de kerkeraad van de moedergemeente gevraagd was als hulpprediker van Ds. G. van de Wall, om hier bepaaldelijk de gekleurde lidmaten van de gemeente in de Beneden-Paarl te bearbeiten. Hij was daar slechts enkele maanden werkzaam, toen hij zo zeer aller toegenegenheid had gewonnen, dat een aantal belangstellende vrienden hem een ruime



beurs gaven. Op 1 Oktober van hetzelfde jaar werd hij als zending geordend. Hij arbeide met kennelike zegen, doch had lust tot verdere studie in de theologie, en gevoelde zich geroepen om predikant te worden. Van 1882 tot 1885 was hij student aan de Kweekschool te Stellenbosch. Met verlof van de professoren nam hij de Zondagdiensten te Philadelphia waar. Die gemeente beriep en had hem als haar herder en leraar van 1886 tot 1894. Zij is een van de kleinste gemeenten in onze Kerk, doch Ds. Botha bleef haar al die jaren met toegewijdsheid en opgewektheid bearbeiden. Van 1894 tot 1898 stond hij in een grotere gemeente—die van Dordrecht—en van 1898 tot 1904 arbeide hij te Swellendam. In zijn tegenwoordige gemeente—Stellenbosch—werd hij bevestigd op 9 Desember 1904 als opvolger van Ds. J. H. Neethling; zodat hij, die zijn loopbaan als predikant in een zeer kleine gemeente begon, is komen te staan in een van de belangrijkste gemeenten van onze Kerk, die hij van het begin zijner bediening met grote onderscheiding en bekwaamheid heeft gediend. De Synode van 1906 en ook die van 1915 koos hem tot haar Assessor, en in 1919 werd hij gekozen tot de hoogste waardigheid in onze Kerk, namelijk die van Moderator—een ambt dat hij rijkelik verdiend had, ten volle waard was en met veel waardigheid heeft bekleed. Hij is van tijd tot tijd lid geweest van de voornaamste Kommissies der Kerk, zoals b.v. de Kommissies voor de Zending, de Arbeidskolonie, het Proponents-eksamen, de Kweekschool en 't Kerkekantoor. Van de Raad der Kerken is hij steeds lid en tweemaal in 1913 en 1919 voorzitter geweest. Hij is kerkelike wetgeleerde bij uitnemendheid, ja een vertrouwde autoriteit op de kennis,

uitlegging en toepassing van de Kerkewetten, aan het reviseren waarvan hij in 1906 een voornaam en werkzaam aandeel heeft genomen.

Ds. Botha is een man, die van God grote gaven heeft ontvangen, om het Evangelie met helderheid te verkondigen en om anderen te leiden. Hij is in alle opzichten de man van de daad. Vooral is hij zeer gelukkig op een vergadering. Daar leidt hij aanstonds, slaat de spijker op de kop en weet steeds raad. Hij denkt snel, helder en logies. Hij heeft een stalen geheugen, is zeer bedrijvig van aard en uiterst nauwgezet in de vervulling van plichten die op hem rusten. Onder zijne medepredikanten wordt hij vertrouwd, geëerd en geliefd om zijne hoge gaven, zijne bescheidenheid en nederigheid. Zijn levensloop moet elke jongeling, die onder ongunstige omstandigheden het leven begint en met moeilijkheden te strijden heeft, bemoedigen.

Ds. D. J. PIENAAR, Ds. Daniel Jozua Pienaar van Uitenhage is een van de bekwaamste en meest-vertrouwde leidsmannen onzer Kerk. Hij is 'n kleinzoon van de bekende ouderling Barend Pienaar van Richmond, die door de Synode in 1847 met de predikanten A. Murray en P. K. Albertijn afgevaardigd werd om de Voortrekkers te gaan bezoeken. Hij werd 19 Desember 1853 op de plaats Niekerksfontein, distrikt Richmond, geboren en ontving zijne voorbereidende studieën te Richmond, Stellenbosch en Kaapstad. In de Kaapstad was hij student op het Z.A. Kollege (1873-1876). Na het B.A.-eksamen in laatstgenoemd jaar met goed gevolg

